

Georg 1109

Georgs-B.

68

HENRICI STROMERS AVRBA/
chij, medicinę Doctoris, saluberrimę
aduersus pestilętię obseruatio-
nes, recens editę :-

Aeque paupibus profunt: locupletibus æque,
Aeque neglectę pueris, senibusq; nocebūt.

Reue
Prin
M
G

Tēp
tentiff
ris fall
tagiof
interu
dentia
oport
citāte
nondū
cias, h
negoc
viciffi
vendit
quinc
hoc m
minut
diffun
gumē
fimi, v
cōfiliō

Reuerendissimo in christo patri, Serenissimis Illustrissimisque
 Principibus, & dominis, Domino Alberto Sanctæ sedis
 Maguntinensis, & Magdeburgensis ecclesiæ Archiepi
 scopo, Sacri Romani Imperij p̄ Germaniã Archic
 cancellario & primati, Administratori ecclesiæ hal
 berstatensis, Et dño Ioachim, Sacri Romani im
 perij Archicamerario, principibus, electo
 ribus, Fratribus, Marchionibus Brade
 burgen, Stetinẽ Pommeranor, Cal
 suborũ Schlaurorũq; ducibus, Bur
 graujs Nurembergen, ac Rugie
 principibus, gratiosissimis suis
 dn̄is, Henricus Stromer de
 Aurbach Medicinẽ doc
 tor, S. P. D.

Tẽpus iam labit̄ morbosum. Archiprincipes serenissimi, po
 tentissimiq; quo, exitiosissimo febrũ gnẽ, (a pestilentis feruo
 ris fallaci natura, nõ multũ dissidẽte) mortales premunt̄:— cõ
 tagiosum sane, eiusmodi febrũ genus est. quod breui tẽporis
 interuallo, medullitus deurit̄ extinguitq;. vt nõ minori pui
 dentia, (per hanc aeris cõditionẽ) bonã valetudinẽ, curẽ esse
 oporteat. quã pestilentia populatim mortis immanitatẽ exer
 citatẽ:— Que, tametsi latissima, populosissimaq; vestra regna,
 nondũ intradat, tamẽ quũ non nesciã, nobiles pmultas puin
 cias, hoc sauiissimo malo grauit̄ laborare. e quibus, indubie
 negociatores in vestra vberrima regna, mercatũ pficiscuntur.
 vicissim solertissimus vester populus, illuc emptũ cõcedit̄ &
 venditũ suas merces, eo fit, vt suspicer̄ Summi principes, v̄ris
 puincijs, diram crudelitatem pestis imminere. Noscitis enim,
 hoc modo, pestilitatẽ, in varia impia deferri. & malũ esse. qd,
 minutissimo ex fomite, ingens valde excrescat. & sese latissime
 diffundat:— Minant̄ etiã, mutata anni tẽpora, & plaraq; alia ar
 gumẽta, vulgare lethum:— Ne igit̄, Archiprincipes illustris
 simi, vos, immatura mors, (quod deº auertat) rapiat, maturo
 cõsilio, (quod in hoc piculo citũ magnope exigit) vobis ad

Laus, Dñi Al
berti Archip̄
sulis Archip̄n
cipis & p̄matis

Virtutes que i
episcopo deli
derantur,

esse volebā. Nam & summa obseruātia, qua, vos amplector:
& sincera medendi fides, qua, vobis astringor hęc cōtra pestē
subsidiā, vt q̄cellerrie & ielegāter ederē me cogebat:— Estis
siquidē principes, vita longēua dignissimi, qui, tanta clemētia,
prudētia, sapiētia, iustitia, v̄ra patētissima gubernatis regna, vt
subditi iustissime ditescāt, pace trāquillaviāt virtutib⁹ & sciē
tijs ihereāt, et sese ijs exornēt:— Hęc nisi eximie virtutes oēs
in te vno, Alberte archip̄sul dignissime, aspiciē relucescerēt
arbitraris tā amplissima regna, tuā in ditionē cessissent: nō cer
te, quales em̄ princeps est, mitis, doct⁹, potēs, liberalis, magnis
ficus, prudēs, sapiēs, iust⁹, religiosus, qui, summo opifici, dicitur
ta impia naufraga, & lacera, ex naufragio eriperet resarciret, &
in pristina dignitatē erigeret:— Sed vbi talis, p̄ter te vnū inuē
tus est? nullibi p̄fecto, non p̄ latissimā hęc oram quā circūluit
Rhenus, non per totū christianū orbem: Itaq; vnus tu, qui
miro omnīū disciplinarū cognitiōe præcellis, qui, omnib⁹ que
in Archiepiscopo desiderant virtutibus, perfectissimus es: &
solis instar resplendes, (siue em̄ sobrietatē, siue cōtinentiā, siue
vitæ sanctimoniam, siue in sacris officijs obeūdis diligentiam, ple
uerantiā, aduertamus, haud in vllō q̄ in te, hęc, Sancti p̄sulis
ornamēta, accumulati⁹ cernunt) vnus tu dico, sacerrimis tri
bus pontificatibus adhibitus es, licet inuitus, speculator, assers
tor, vindex acerrim⁹, & princeps maxim⁹, cōcordib⁹ suffra
gij, poplī vniuersi letabūdo applausu, & celebratissimis iubil
ationibus, cognoscebaris erem sol⁹ is esse, qui posses Archie
piscopat⁹ duos altissimos, Magdeburgēsem atq; Magūtinē
sem & p̄terea episcopatū Halberstatēsem ex iteritu eximere
sustollere, in flore cōseruare, atq; illas dignitates, nihil min⁹ or
nare, q̄ ab illis orneris:— Quare sapiētissimorū hoīm snia,
nō magis electus, quā natus ad illos sacerrimos m̄gratus vide
ris, q̄s tres alij, (esto vltissimi p̄ncipes,) tāta foelicitate, & ius
titia (q̄ tu regis) administrare haudquaē possent:— Iudicabaris
nimis dignissim⁹ princeps, q̄ sacri rōani ip̄ij, curā gereres, res
gem⁹ tanto imperio, satis idoneū, satisq; dignum, p̄ tuo sapie
ntissimo cōsilio deligeres:— Magna igit̄ spes, Alberte reue
rētissime atq; serenissime archiepiscope, & archip̄nceps, ite

vno p
hūer
ipsun
te p̄c
ordin
cum
vllō
tum
vt de
exter
Ioach
in or
toti
borū
splē
me e
affab
piēt
eum
chips
reris
bus
man
ego
habe
tran
tus v
mini
te co
celer
nic
& v
& o
tu
Fœ

vno posita est. q̄ maximā partē & mūdani & diuini impij tuis hūeris sustines. magna salus christiani orbis ex te pendet. idē ipsū omēs p̄spiciētes, omēs vno ore incolumē, & longauū te p̄cant. quippe, qui ex te se omēs saluos vident;— Verū quo ordine, Ioachim archiprīceps, sapiētia & potētia ornatissime, cumulū tuarū laudū nō dico eloquar sed leuiter attrectē. non vllō excogitare modo possum. ita penit⁹ indigestus ē. & p̄ totum habitatū orbē, tui nomis gloria, dissipata & vaga volat. vt de principio hactē finē prorūsus ignorē. Siquidē vbiq; exterae gentes, principū cōparationē faciunt. ineffabile est. q̄ Ioachim Marggrauis (impij romani potētissimus elector) in ore oīm laudatissim⁹ verset. Iam ei⁹ vultus maiestātē, iam totius corporis nobilissimū robur, cōmemorat, nō hūili verbō sonō, sed certatim splēdidissimam formam, copiosissima splēdidissimaq; oratione exornare studēt. mox excellentissimē ei⁹ speciei excellētia in omībus virtutib⁹, Mansuetudine, affabilitate, tēperātia, Fortitudine, magnificētia, prudētia, sapiētia, iusticia, verissime attribuūt. omēs eum sibi principē, oēs eum sibi impatorē, orāt. At quo magis existimas, Ioachim archiprīceps potētissime, simul sapiētissime, laudareris. venerareris. atq; i admirationē tui cūctos duceres? Si singularis tua oībus in artibus doctrina, Si singularis tua & germanica & romana eloquētia, qua, & terribilissimus & absolutissimus es. (vti ego in te cōperi) omībus cōstaret. p̄culdubio terrestris deus habereris. vnde per amplissima tua imperia, quieta animorū tranquillitas? vnde affluens oīm rerū copia, & tui regni tantus vigor, tamq; cōcinna policia? vnde tanta iusticia, tanta hominū religio, tantus omīpotētis dei cultus? nemo ambigit (q̄ te cognoscit) quin omīa hęc diuina opa, ex diuina tui ingenij celeritate, emanēt. etēn nihil tam arduū, tam difficile, tam deniq; abditū, quod p̄pria mētis altitudine nō p̄quiras expedias. & vberimo consilio transigas. eapropter, te, & pauperibus & opulētis, æque mitem & clementē, æquā iustū principem, tu⁹ popul⁹ colit. obseruat. nestoreos viuere annos obsecrat:— Foelices igit̄ terræ, quibus vos (nunquā satis meritā laudē cō

Laus Archiprīcipis Ioachim Marchiōis etc,

Laus amborū
archiprincipū
fratrum et c,

secuti) archiprincipes cōrigistis. Fratres, non regia forma, nō
decentia morū, nō animorū tēpestiuitate & volucritate, non
regnādi sapiētissimis & saluberrimis cōsilijs, erga subditos dis-
crepantes. omitto & prudens, & cōscijs, p̄cipies magnifici,
innūteras alias virtutes p̄clarissimas quæ, vobis cōgenitæ sunt.
quas iustū non cōprehenderet volumen, taceo (ne epistolæ
modū excedā) longe nobilissimā & vetustissimam vnde ori
estis stirpē. itaq; hoc vnicū addijtere placuit. Summū atq; im-
mortalem rerum cōditorē, terras, quibus vos principes præ-
buit singulari quadā bñficētia, p̄secutū esse: — cui ergo, nisi vel
detestabili zoilo alicui, hæc accelerata & p̄matura nostrorū
remediorū emissio displicebit? qua, vos splēdidissimi princis-
pes principū, (duo maxima habitati orbis culmina) sospit atē
vitæ tueri valebitis. Quis obsecro diiudicabit priuatū cōsiliū,
hoc publico accōmodatius salutarisue vobis fuisse? nisi qui
nesciat dira pestilitate totam regionē devastante, p̄ veneficum
aeris statū, nulla subsidia satis secuta vlli homini esse, non pos-
tū, gloriosissimi principes, vos securiores reddere non am-
pliorē a vestra celsitudine gratiā demereri quā si hæc præcepta,
ob publicā salutē, vestrarū regionū i lucē emitterē, ne crudele
hoc vitū, vestras affligēs, puincias, vestrīs ex regnis excedere
vos yrgeat, estis em̄ principes, nō minus in vestri regni florē,
non minus in vniuersi vestri populi illabefactā incolumitatē,
annitētes, quā in priuatā vestrā vitā: — Accipite igit̄ (q̄ soletis)
clemētia & beneuolētia, incultas nostras (sed vniq; salutarēs)
in pestilentia obseruatōes, vestro nomini nūcupatas. Accipi-
te rogo, æquo animo & ex calūniatorū suggillationibus eas
vobis sordescere nō sinatis Accipite eas, vos obtestor, ex inui-
olato sacramēto, quo vobis sum addictus, vtiq; eis summa vis-
uendi foelicitate fruamini, oipotēs rerū opifex et benignissime
velit & indulgeat. qd etiā atq; etiā supplico: — his, cū poeta re-
ceptū canam, dij, phibete minas, dij talē auertite pestē. Valetē
& imperij romani, & diuini regni, duo maxia gubernacula,
maxima p̄sidiā, meq; vestræ amplitudinī cōmēdatū habete
Ex Lipsi pridie calendas Aprilis, M, D, XVI,

DEPES TILENTIS MORBI CAUSIS, Fo. iij,

Arias atq; multas pestilentis morbi causas, medicae artis auctores perdidere, at, quae proximus hoc exitiale malum, ingerant duas potissimum reperimus: circumflue aurae corruptione tum venenatam alimoniam, quibus, & a supernis, & infernis causis, remotius venefica quaedam vis innascitur, namque solis, & lunae, (maximorum caeli siderum) defectus, erraticarum stellarum praeva conuentionio, Hiatus, voragines, sidera cadentia, Stella crinita, (si solito frequentius, haec caeli portenta contingant,) aeris naturam putrentem, & morbificam efficiunt: — Nec falso, (mea sententia) Auensoar, (piscinas admodum medicum magister,) ratus est deum immortalem, ut nephanda mortalium scelera ulciscatur nonnumquam pestem, (in cuiuslibet sortis homines, indiscriminatim) saeuientem, immittere, quia, non vllum saeuinius vitium, humanum genus corripere possit, ea siquidem, nulla est medicabilis arte nec fuga salus tuta, quam, diuina haec ultio, urbes, terraeque omnes, praemet populatim eas deuastans, Quapropter, in diuino hoc terrore, non a medicis auxiliu[m] expetendum censeo sed sola expiatione placandum diuinum numen vni culpam remittat exitiosamque luem reprimat: — Terrenae vero non paucae pestilentis origines, sunt coepte, magna hominum inhaeratorum caedes, (a quorum cadaveribus, in aeris viciniam veneficus surgit halitus) vicinis regionibus, Gal. teste, pestilentiam creat: — Iidem brutorum praecipue venenosorum numerosa cadauera, (si humi insepulta putriant,) virulenta evaporatioe, aerem reddunt, mortiferum: — Praeterea a terrae motu, (quae latentem spiritum e tellure disrupta, in aera sustollit) vulgaris interitus sepius oritur: — Denique Stagna Sulphurei fontes, antra, terrae cauitates aptae, putei effossi, pestiferos plerumque vapores exalant qui ventorum flatu, latissimas in puincias delati, aeris substantiam labefaciunt & perniciosissimam pestilentem vi parturiunt: — Tum etiam aer, iustum in suis qualitatibus temperamentum non retinens, sed vel aequo magis in feruorem huioremque excrescens, contagiosam in corporibus operatur putrefactionem, Galenus Hippo, (clarissima medicinae lumina) hoc testantur: — Auicenna & Paulus Aegineta omnes aeris qualitates, in venenosam dis-

Duae pestis causa
propinqua,

Remota causa
superna,

Auensoar, diuini
numen, scelera
ra hominum interdum
pestilentia puni
re testatur,

Terrenae pesti
litis causa re
motae,

Galenus

Galenus
Hippocrates,
Auicenna,
Paulus Aegina
neta,

DE PRAESAGIIS PESTIS,

temperationē plabi, hancq; pñitiē excitare posse, decernūt:—
exitialis aut aer, passim terræ germina, pasqua, inficit a quib⁹,
bruta, pestilentiā cōtrahūt. quæ ab eis in hūanū gen⁹ desultat:—

DE PRAESAGIIS SIVE INDICIIS GRAS- SATVRAE PESTILENTIAE,

- Praefagiorum
utilitas,** Maiorem immodum vñle duco vt praefagia, rapacissimi ist⁹
morbi, (qui, lethaliter incautos adorit.) ascribā. quæ, quemli-
bet in isto haud ambiguo salutis discrimine, ad praefidia vitæ
pquirenda, admoneant ne inexpectata nece, mori misere con-
tingat:— Hanc autem veneficā hominū pñitiem, in primis in-
dicant causæ, proximo capite enumeratæ. vtputa, solis, & lunæ,
deliquia, suspect⁹ planetarū cōcursus, cometæ effervētes,
tum aliā multiuaria cœli epicaumata, candelæ, trabes, stipulæ
ardentes, colūne, lanceæ teretes, ignitæ pyramides, bolides, si-
dera volancia, æges, dali, chasina, quæ omnia, aereā naturā, ex-
itiali calore corruptā portēdūt:— Anni item temporū præter
naturā immutatio, aeris putrefactionē testat. etem, vere frigis
do siccoque existēte, ac æstate calida hūidacq; succedēte, pestili-
tas ē primescēda. vbi em̄ anni partes a sua abscedūt natura aut
æquo magis suis inualescūt qualitātibus. Hippo. Gale. Auicē-
na (medicorū pñicipes) plerūq; pestē grassaturā denūtiāt:—
Pariter eiusdem lucis incōstās claritas, quod placitū iam & se-
renū pspiciamus cœlū: mox atra caligine obcinctū, cūq; mo-
do æstum, modo frigus instare sentimus graues admodū sūt,
ad pestē alteratōes:— Caligines dense frequētate, ab austro &
euronotho collectæ: quas, solis feruor nō discernit. idē mon-
strant:— Accedūt & his aliēqdā notæ. Auiculę pestiferū cœli
tractū pdūt: Si editissimis locis nidos cōstruatos, & partos iā
pultos, deserāt hūi pter cōsuetudinē degētes:— Puerilis etas
frequēter exanthematibus hoc est variolis & morbillis decū-
bens, Pregnātes crebre immaturę foetū enūtiēt es, aut vna cum
foetu iterētes, magnā futurę pestis faciūt suspitionē:— Ania-
lia spontaneæ gnationis, nūerosā multitudie etnata, idem vñū

D
ostēdu
tia: vt
telluræ
copia
praefag
extra
tem ac
similia
quæad

Cum
nos se
lum tu
tator
is siqu
qui, su
ca: qe
ste cap
a corr
incolu
spūm
genij
tes, in
ctantu
sam ef
præde
syllog
quoac
stret. N
alij ve
tis) in
Agēd

DE PRAESAGIIS PESTILENTIAE Fo, iij.
ostēdūt:—Pari modo animalia, in abdītis terrę meatibus viūt
tia vt serpētes, mures, talpae, subterraneas delituūt latebras
tellure, dirum virus cōcipiente. hinc magna nobis obuersant
copia quoties humus veneficū contraxerit inquinamentum.
praesagium ē oriētis e terra pestis:— Item ranæ, aq̄ticae aues,
extra aquā victitātes & emortui pisces, in ripam eiecti putren
tem aquā, quę, pestis cōtagiū excitare possit ostendūt. Hęc et
similia (si eueniāt signa,) saluti ancipiti, q̄ primū q̄sque studeat
quęadmodū sequētibus explicamus institutis:—

Prænūctiū ab
abūdātia vene
nosoz̄ anialiū,

Prognosticū
ab aquaticis
animalibus,

DE FUGIENDI RATIONE HABENDA,

Cum pestilētia, dira ingruat immanitate deus om̄ipotens, vt
nos seruet, primū ē exorād⁹:— Post diuinū subsidiū, fuga, nul
lum tutius remediū esse. Rases (diligētissimus rerū experimē
tator) præcipit, cuius sententiā, tota medicorū schola sequitur.
is siquidē morbus, venefico suo contagio, eos maxie infestat
qui, sub infecta coeli cōditōne p̄seuerāt finitimaue incolūt lo
ca q̄ etiā, pestifera morbi vis, p̄tingit:— Frequētissime & ij, pe
ste capiunt qui, ab ægris haudquaquā abstinēt. p̄cul vero, &
a corrupto coeli tractu, & hoc morbo laborantibus, absentes
incolumes remanēt, quod, nec exitiālē auram, nec pestilētem
sp̄m, quē ægri reddūt attrahāt:— Verūt̄, pleriq̄ (nullius in
genij homies) qui, temere in p̄nitiosa aeris putredine obdurā
tes, inta:ti euasere huic salutari medicorū cōsultationi relu
ctantur, non fugam salutiferam, non contagium interitus cau
sam esse, garrīetes, sed fatale exitium, quod, neminē nisi morti
prædestinatum rapiat, Tali contentōne, ingentem exitiālium
syllogismorum astruunt aceruum multoq̄ a fuga detinent
quoad, animarum exalatio, conclusa dissoluat & facta demon
stret. Nam, natura pestem disponente, non fato, alij intereunt
alij vero nihil læduntur sed longe alia (ex philosophorū scrip
tis) interceptæ in eos, pestiferæ actionis, petenda est ratio.
Agēdi facultas, vti philosophi præscribunt in valido agente,

Duo tutissima
pestis remedia
Rases

Opinio a fuga
dehortans,

Opinionis ex
plosio,

Causæ ad na
turalē actionē
necessariæ,

ernūt:—
quib⁹,
sultat:—

AS

imi istū
quemli
dia vitæ
ere con
rimis in
s, & lu
eruētes,
stipulæ
lides, si
rā, ex
i præter
re frigis
z, pestili
tura aut
e. Autē
tiant:—
m & se
iq̄ mor
odū sūt,
astro &
ē mon
erū coeli
partos iā
ilis etas
is decū
na cum
—Ania
em viūū

DE FVGA,

actionis capaci materia, apta vtriusque cōiunctione, & tēpore (quo absolui actio queat) consistit, hæc si deficient interpelari actionem necesse est. Itaq; pestilenti auræ, etsi violentissima inficiendi vis insit (humani corporis spiritibus, & succis, exitiosissima) tamen, corpora puri habitus, aut nihil, aut paræ admodū, offendit. quod ad putredinem subito cōcipiendam, nō sint parata:— Verū, qui, corpore impuro, & male habito, cōstant: aut cōcubitu exhausti, aut natura, vel ætate, sunt imbecilles: promptissime pestilenti vitio arripiunt. sunt em̄, ad putrescēdū instructi: & nec integritate habitus, nec robore corporis, resistere possunt, habilitatem autē corporis, causam esse, quæ pestiferam in se concitet actionē externarū materierū exemplo facile cognoscit, nam, quercus cōbustu difficilis est valde. quippe soliditate, & poris cōpactis, ignis flāmā excludit. Stuppa vero, sua natura, ignem excipit ocysissime. At cum madens, et humens, stuppa existat: quercus sicca aut sulphure illita sit: hæc igni corripiet & flagrabit cōfacile: illa ignē penitus non admittet. non aliā ob causam, quā ppter materiæ inabitilitatē. nō secus corpora excrementosa pesti sunt obnoxia: pura & sincera, quæ recremētis (apta ad pestem materia) vacante inuiolata pdurāt. Attamen effectrix causa vehemēs, materiā inabilem, interdū actioni præparat. vt ignis, priusquā viridia amburet ligna: ea exiccat. ita quoq; per longū pestilēntē aeris statū, integræ habitudinis corpora, ab vitiatō aere, paulatim aliquid noxæ recipiūt: donec plæna putredine intereāt:— Sit igit, quacuncq; habitudine, corpus præditū: non securius, quā fuga, pestē vitabit. Etem̄, morbus hic, tali est natura: quod, ab vno in aliū semp sese transferat. Euenit, vt a quibus auxiliā expectemus, ipsi sint pestiferi: & agris nondū exitialiter laborantibus, exitiū adferāt. Eduerso, ægri suis medicis, tum custodibus, a quibus, liberationē & desiderāt, & suscipiūt: lethale pestem, p̄mij loco sapissime psoluūt:— Nullibi (p pestilēntē cœli plagam) securū refugiū. nō parētes ad liberos, nō liberi ad parentes, aut agnatos, tuto se recipiūt. vbiq; em̄ mortales grassant inimicitia, vt nimirū, (duro hoc tpe) homo homini lupus

Qui magis pe
sistentiæ virus
sentiant,

Similitudo

Corpora pura
in pestilēntia nō
satis tuta,

Pestis contagi
osa,

cenlea
pa cæc
sis, no
adhibe
labefie
pius p
ating
tudina
tēpori
Cū en
cōuen
sum?
gruū,
haud
longi
ab an
sit pp
fuerit
dū inu
rum
occup
remā
nō leg
inuen
fer &
in pes
pian
tales
te, ex
eater
cum
alium
muly
in ab
inter

ceuseat:— Ast si duræ cervicis homines, Grillo stolidiores, tal
 pa cæciores, gallo cōtentiosiores, extēt qui, expositis iam cau
 sis, nolint sibi psuaderi, cōtagione pestem inficere iij, animum
 adhibeāt, ad bruta animalia quæ, oculis indies cernūt, cōtactu
 labefieri. Vnā ouem morbidā, totū gregē, horrēda scabie, sæ
 pius polluisse cōstat. Quis nescit, pomū putrens, circūposita
 attingens, omnia corrūpe? Nec animalia, rationis exptia, ægri
 tudinē ex cōtagione gigni, (vti diximus) ignorāt, quippe p
 tēporis cōditiōne, habitādi locū, cōuariāt & salutarē scrutant.
 Cū ergo nulla alia ad fugā pmoueat ratio bruta tamē imitari
 cōueniet. Verū, longi⁹ quā nostrū institutū exposcit digressi
 sum⁹:— Nūc ad locū, quo fugiēdū, & tēpus fugę redituicq; cō
 grūū, disputōnē puertere expediet:— Grassante peste, fuga,
 haudquaq; diu tardet, sed celerrime in orā a pestifero fluxu
 longinquā, est cōmigrandū. vbi, vel anno pterlapso, vel parū
 ab anno, seuiens pestilitas, destituerit auracq; ab omī veneno,
 sit ppurgata nec aliquod pestilētiæ vestigiū relictū, sati⁹ enim
 fuerit, in talem cōcedere locū quā in eū, quem, etsi pestis nō
 dū inuaferit timor tñ adsit, eā breui istuc lapsurā:— Nec secur
 rum iudicauerim, aufugere in locū, quē pestilētia paulo ante
 occupās, reliquit, p̄timescēdū em, istic qcquā pestiferi in aura
 remāsisse quod, tamer si incolas insalubritatis auræ cōsuetos,
 nō ledat aduenis tñ, exitiosum foret:— Salubri loco habitādi
 inuenio, istic expectandū est, quoad, tērrima lues, domi ces
 set & longo tps interuallo, neminē tollat. Curandūq; ne ij q,
 in pestilēti aura demorati, demū auffugiāt eodē hospitio exci
 piant, aut familiaritate cōfabulādi cōuiuandūue eo cōueniant,
 tales em, veneficū halitū spirare, qui, enecat magna hoīm mor
 te, exploratū ē:— Ciuitates, vici, pagi, magnas fugientū pestē
 eateuas, intromittētes cōtagione facile insitunt, nec mirum,
 cum hoc virus, etiam vestitū laneo sese implicet & ab vno in
 alium leraliter repat:— Scribit non ignobilis medic⁹ a patritia
 muliere, culcitā, quę pestilentia instante, vsui fuerit cōtēptā
 in abditā domus partē piectā, inutilem, latuisse annis septem,
 interea temporis, veneni prauitatem, ex squalore et situ inua

Per pestilentia
 statum homo
 homini lupus,
 Inuectio in fu
 gæ amolitores
 Similitudines,

Fuga accelerā
 da,
 Quo fugiēdū,

Pestilens aura
 incolis minus
 noxia q; adues
 nis,

Cōsuetudo pe
 riculosa cū ijs,
 q in pestilentia
 diu demorati
 tandē affugiūt,

Historia,

DE SALVBRITATE AERIS CONSER,

uisse, cumq; denuo in vsum recipere, discutereq; famulas omnes peste captas animā subito expirasse. Sed de his hactenus nunc eos, qui publici alicuius muneris admistratiōe, vel pprijs negotijs impediti, a pestifero loco secedere nequeūt auxilia vi tam tutātia edocebimus. primūq; de aere, (nocētissima pestis causa) agemus. ea lege, quod ad hoc nostrū negotiū spectātia amplectemur, aliena vero, summo refecabimus studio & q̄ breuissime fieri poterit, nostrū inceptū deducemus :—

DE AERIS SALVBRITATE CONSERVANDA,

**Pestilentia ex
putrenti aere
contracta, exis-
tiosiss,**

**Venenū cordi
inimicissimum**

**Tuta aduersus
pestē remedia
inuētū difficil-
lima,**

**Qualis aer &
que v̄torum
ḡna vitanda,**

Non aliquā insidiosiorē vitæ hūanæ pestem. medēdi artis consummatissimi opifices ducūt quā eā, quæ ex putrenti aere, puenit. quippe, intima cordis conceptacula, aeri, propter spirandi necessitatē, semp patēt. qui, veneficus existēs, p̄tinus cor (p̄cipē animi partē) iterimere molit̄. venenū em̄ insita quadā p̄prietate, cordi ē inimicū & euestigio ad ipsum, puehit :— Difficillimū itaq; est. talia tradere remedia. que in pestilentī aere cū stantes, pestisq; fomitem sp̄ hauriētes, incolumes retineant :— Nos t̄n, pro virili nostra, optima quæq; p̄sidia, ex p̄stātis medicis passim excerpta. cōscribemus. quibus, eo curiosius obediendū, quo maius discrimē imminet. sed ne longiori p̄fatione tedio sim̄ rem exordiar :— Qui loetifero hoc tēpore, mgratu, aut alia necessitate astricti, suas inhabitare sedes malūt. quā tuta habitacula sequi. p̄cipue caueāt. ne in aere nebuloso, nubiloue, quem, vel auster, vel subsolanus, aut alius qualiscūq; ventus, de loetifero coelo, p̄ficiscēs p̄flat, obambulēt. cursitēt. diutius openēt. aut quouis modo corpus lassent :— Talis aura, & hec ventorū ḡna, sua natura, humectāt, calefatiūtq; corpora & ad putrescēdū disponūt :— Tū crassus, hūidus, inclusus, immot⁹ aer (cui, nulla ex parte exitus dat) calori vitali, spiritibusq; est inimicus. eos obtūdit. & grauē in hūorib⁹ putrefactionē accēdit :— Perspicuū ex eo euadit. pestilēti t̄pis tractu, sp̄m, icaueris, antris, argētifodinis, oibusq; alijs subterraneis locis, strūc-

I
curisq;
lem, s
ge sap
tem ar
bores,
ob nin
subter
cauern
ruptos
hinc ne
licer p̄
rum m
stilitati
unē. m
trāsgre
lacunar
aerē tra
possit
rissimis
sublim
tidis, s
nulla p
eructā
bero, an
tētrion
Cōtra,
nubilo
tem ex
eui⁹ art
itromit
aeris ob
tum hab
tacula ā
ppius a
rimi loc

DE SALVB, AERIS CONSER, Fo, vi,

turisque obstruſis, latentē, occluſum, nō libera aura tranſpirabi-
 lem, ſolerter vitandū eſſe:— Memoriae p̄ditū eſt quod & lon-
 ge ſapientiffimus medicinae author Gale, refert, Athenis aſta-
 tem ariditate caliditateq; feruentiffima exuberaffe herbas, ar-
 bores, ſegeteſq; feruoris intēperatīa exuſtas, animalia bruta,
 ob nimīū ardorē animas liquiſſe, homīes refrigeria quēritates
 ſubterraneas incoluiſſe, ſpelūcas, & ab impuro, craſſo, putrētī
 cauernarū ſpiritu, corporū ſuccos, mortifera putredine cor-
 ruptos, deīde eos, q; ibi deguere, largiſſima morte extūctos:—
 hinc ne caloris quidē intēperie, ſalubriter ſub^o terrā habitare
 licet p̄ſertim, ſi terra putrēs peſtilitatē gignat, aer ſubterraneo
 rum meatuū exitialis eſt, & diligenter declinādus:— At, ſi pe-
 ſtilitatis vitiū, aque corruptae pariāt nō valles, quae aquis plu-
 unt: montibuſq; circūſeptae ſunt: qui, aurā coerceāt: nec vētis
 trāſgreſſum p̄cedāt, nō loca, Stagnis, putcis, cloacis, paludib;,
 lacunaribus, adiacētia, incolere oportet, ſed ſedē, in pur; libere
 aerē tranſſerre: qui, nullis aquarū venenolis vaporibus pollui
 poſſit:— Et vt ſaluberrimū habitādī locū deſcribā eū, ex cla-
 riſſimis authoribus tutiſſimū reperio: qui, humi nō iacer: ſed
 ſublimis eſt: in ſeptētrionē oriētēmq; ſolē ſpectās: ab omīb; ſce-
 tidis, ſquallidis, artiſitorū officinis, longiſſime ſepoſitus, quē,
 nulla putrētīū aquarū illuuiēs ambit: nullae cauernae (tetros
 eructātes fumos) p̄turbāt: nullo cœmiterio attiguus eſt: in li-
 bero, amoeno, integro, nō effoſſo ſit^o ſolo, a ſolis ortu, atq; ſep-
 tētrione, ventorū flatus ſaniſſimos liberrime trāſmittere p̄t;-
 Cōtra, fatalis, exitioſuſq; eſt, qui, telluri iacēs, ſp̄ humet: craſſo
 nubilo ſpiritu, fumar: proxim^o excorioris officinae, putren-
 tem exalationē excipit: aut foetorē, immūditēue, ſordidae ali-
 cui^o artis, participat: foetētes, atros, putres, ſepulchrorū halit^o,
 itromittit: cloacis, ſtagnis, paludibus, lauacris, obſitus p̄petua
 aeris obſcuritate obducit: in occidū ſolem, meridiēq; p̄ſpec-
 tum habens, exitioſis harū orbis partiū flarib; eſt pui^o:— Habi-
 tacula at, electiſſimi loci naturā non examuſſim obūnentia, q;
 p̄pius ad eam accedūt: eo ſalubriora, quo vero plures deter-
 rimi loci cōditioēs habēt: eo ſuſpectiora, quod, peſtem capiāt
 B

Galenī,
 Hiftoria

Subterranea
 loca (ſi peſtis a
 ſra oriāt) nō in
 habitanda.

Depſſa paludi
 noſa habitatio
 eſt vitāda ſi pe-
 ſtis ex aq; oriāt

Cōuenientiſſi-
 mus in peſtilē-
 tia habitādī lo-
 cus,

Locus inſalu-
 bris p̄ peſtilētā

R,
 famulas
 actenus
 l p̄rijs
 uxilia vi
 na peſtis
 peſtātia
 & q;

rtis con
 ere, pue
 pirandi
 or (pri
 adā, p̄
 —Diffi
 aere cū
 eant:—
 tis me
 is obe-
 ſatione
 grātu,
 uā tuta
 biloue,
 entus,
 liuius
 & hec
 & ad
 imot^o
 ſq; eſt
 ē accē
 icauer
 ſtrūc

DE SALVBRITATE AERIS CONSER.

Auerrois,

sunt iudicanda:— Auerrois aut, huic de habitadi loco sententia, refraga. animaduertens, & supnas & infernas exitij huius origines. Statuit depressas imasque humi sedes inhabitandas, mortifero malo a supernis inquinamentis nascente. Sin vero, infernae res mortu causam praebant in sublata, & edita habitacula, conscendendum admonet. sed sua & sequatium opinio, explosu est quae facilis eam, absque villo negotio refellerem, nisi, constituissem, communi hominum saluti, breuissimis praecipis consulere nec animos (inuoluta dissensione) implicare velle:— Mihi cum illis stragoribus medicis conuenit. in omni pestilentia, excelsum locum, (qualem sanissimum esse demonstrauimus) incolendum. Postica quae maxime curandum, vti habitationis aura, omni tempore, pura, sincera, delectabili odore redolens, conseruetur. quod, potissimum perficitur. Si non tanto temporis spatio aer introclusus contineatur, donec crassescat. putriatque sed indies, quum sol, iamdiu exortus, exteram aerae crassitiem dissoluerit absumpseritque. Venti per spiracula, ab oriente, septentrioneque, patefacta transmittantur: qui, interceptam aerae, contractum squallorem, euehant. harum plagarum venti, (si Auicennae credimus) aerae purificant: omnemque putrescendi occasionem auferunt. Noctu autem & meridie, spiracula omnia diligenter sint obstructa: ne, extimus introeat aer quod certe, non absque graui periculo esset:— Proderit etiam omnium maxime, nullum peste laborantem, domum tollerare, alioqui domus, duplici veneno: vtriusque, circumflua aura, & aeri pestifero halitu, affecta: minime secunda esse posset:— Praeterea, odores aromaticum incensio, aquarum fusiones, quae, aerae noxam corrigan: venenumque absummant: valentissimo sunt remedio ne domestici aeris corruptio contingat. Si modo cuiuslibet temporis recta ratione habita, horum usus accomodatus fuerit: rectam rationem temporis, quod, odoribus, incensionibus, tum aquarum fusione, est emendandum: habendam aerae, vt simul adhorter non quibuslibet, odoribus, incensionibus, pestilentem aerae purificantibus, quolibet tempore absque delectu vtendum: quemadmodum stolidi tradunt: quandoquidem, Si feruoris nis

**Aeris puritas
sp. conseruanda,**

Auicenna

**Pestilentia cor-
repti a sanorum
sortio segre-
gandi,**

**Non quolibet
tempore quibuslibet
medicamentis
aer purificandus,**

mietas
frui. it
media
pulari
est. vt
cum n
infeste
em, ca
fica p
curren
subsid
vim fu
Mirth
rore o
permi
tur. A
scam
sciend
buend
fudere
lib. 1 a
rum
admo
bitacu
peta, l
mixtu
sola ro
turien
haec o
calore
pestile
quae e
meto
obstet
aq. ros

DE SALV. AERIS CONSER. Fo. vii.

miestas vulgare lethū facit periculosissimū est. calidis odorib⁹ frui. itidem. Si frigore magno, magna mors vrget. frigida re media damnū afferūt. iccirco quolibet tēpore, & causam popularis interitus, & temporū qualitates cōtemplari necessum est. vt secundū eas auxiliandi rationē instituamus, atque ideo cum morbus, (supernis excitatus causis) in immēso feruore infestet. ignis incensio nihil auxiliat. immo potius, intemperiem, caloris adauget. aerem subtilem, rarum, impressioni veneficæ peruium, reddit. Vt lauius veneno peruincat :- Concurrendum ergo est. feruentissimo pestilitatis tempore, ad ea subsidia, quę, calorem demulcent. refrigerant. inflammandi vim frangunt :- Talia sunt, Rosa, Viola, Nimphea, Salicis, Mirthi, mali granati, Citoniorum, folia. hęc post solis ortum, rore quo immaduere exiccato, colligantur. aqua rosata aceto permixta, immergantur. puluereq; sandali Citrini aspergantur. Ad hunc modum parata, per solium habitationis, per scamna, affatim dispergantur, & ne aceti quantitas ignoretur, sciendum, quo intensior desideratur siccitas, eo plus aceti attribuendum est. quo vero remissior exigitur. eo minus persudere aceti oportet :- Opulenti autem accipiant, aquę rosatę lib 1 aceti ꝑ iij trochiscorū Camphorę sandalorum citrinorum & rubrorum añ 3 1 camphore 3 ꝑ hac mixtura quę admodum iam docuimus, flores, foliaq; perfundant. perq; habitaculum circūspergant, afferet non mediocrem frugem. tapeta, linteas telas, quibus, parietes obuelatur. guttatim eadem mixtura madefacere :- Quib⁹ aut̄ ifoelitor est fortuna, sat erit sola rosata aqua aceto perfusa, aut frigidiuscula aqua fontis scaturientis aceto admixto, habitationem perfundere. Mirum q̄ hęc om̄ia aurę Feruorē cōtemperēt, demlceāt, & sp̄m vitālē calorēq; genuinū refocillēt :- Ad hęc nō mediocrit̄ ꝑducet, ꝑ pestilentię statū, fatiē, māusq; aq̄ rosata pauxillo aceto ꝑfusa, frequet̄ et abstergere et oblinire :- His etiā cōmode accedit odora mētōꝝ salutar̄ vs⁹, q̄b⁹ v̄ēnū abigit :- Verę quū ml̄tis egestas obstat, ne p̄tiosa odoramēta cōparēt. talib⁹ vtile ē. sp̄ōgiā i acetū aq̄ rosacea ꝑmixtū, odoramētū loco gestare. frequēt̄ q; odorare.

B ij

Quib⁹ aer seruido tpe. ad salutare tēpamēstū ducendus,

Aqua Rosata aceto mixta man⁹ abstergēda, faties illinēda.

R,
scētēta,
ui⁹ origi
s, mortu
o, ifernæ
acula, cō
plosu est
ituissem,
lere. nec
hi cū illu
ellsum lo
um. Po
nni tem
seruetur.
patio aer
ed indies
ffoluerit
trioneq;
tractum
ennæ cre
calionem
a diligens
e, nō abs
xime, nul
is, dupli
o halitū,
res. aro
xam cor
remedio
cuiuslibet
datus fue
nsionib⁹,
vt simul
pestilentē
i vendū.
uoris nis

DE SALVBRI, AERIS CONSER,

Descriptio po
mi odori Aesta
te utilis,

Que aromata
frigido tpe ad
corrigenđū ae
ris distempera
mentū pficua,

Herbae

Ligna

Pomū Citri

Auicenna

Trochisci car
bonib⁹ inihiat⁹

Quib⁹ cura
taluppellex,
aptū solo ex
Thure suffi
mentū est.

At quibus nūmi suppetūt, sequēti descriptione odorā spherā
eis cōfici pcurēt. ℞ Laudani terepētine sepenūero lotae & vlti
mo cū aqua rosata añ ʒ ʒ sandalorū omnīū rosarū ru, vio
larum, foliorū mirthi, corticū granatorū, gariofilorū, Croci,
corticū citri, Cāphore, añ ʒ i musci dissoluti in aq̄ rosata ʒ v
puluerisē puluerisanda et i mortario cum pistello calido in
corporēnt & fiat pomū :- Neinē capiat admiratio, huic pilae
que, calido tēpore vsui paraf̄ aromata que dā calida leuiuscū
pōderis, adhibita esse sed idipm accurate factū autumēt. vt fri
gidorū vis, calidorū ope, otius ad iūma cordis penetrālia pfe
ratur. eapropter, frigida, calidis sp̄ (penetrādī gratia) cōsultis
sime fulciunt :- Sin aeris ʒstitutio, ad frigiditatis excessum labat̄
& vel ppter aquae, vel alterius terrenae rei corruptionē, pestis
lēn oboriat̄ abolicio, mox calidis odoribus, suffimentisq̄, ae
ris tēperatiā moliri opportunū ē :- Habitatio itaq̄ obsternat̄
flosculis, romusculis, calida vi pollētibus, circūponant̄ fruct⁹,
optimo redolētes odore. hui⁹ generis sunt Maiorana, Osimū
gariofilatū, Menta, Mellissa, Calamentū, Rosmarinus, Folia
Citri, & fructus eiusdē, incendat̄ ignis non lignis carie obelis
putrētibusq̄, sed integris siccis varij gn̄is, iam luniperz, modo
laurz, post abietē, deide Pinū, Tamariscū, Cupressū, Sauinā,
Rorēmarinū, Sarnēta vitis, cōburere vtile est :- Pomū Citri
infectā aurā purificat, Auicē; authore, pprio de hoc pomo ca
pite :- Idē limones, odoracq̄ poma, opant̄ :- Subsequēter suf
fumigia odora astruere, & carbonibus siccis, solidis, inihtere
vriq̄ cōpetet. Talia sūt Storax calamita. Alienta muscata, Gal
lia muscata, Trochisci de ligno aloes. v⁹ si magis libet, suffumi
gio ex aromatis varij generis constāte frui. ℞ laudani Verni
cis añ ʒ i Terebēntine Masticis Storacis añ ʒ ʒ gariofilorum
Macis Croci, ligni aloes grani tinctorū añ ʒ i Gallie muscate
Aliente muscate, Nucis muscate Cipri Afari Been albi & rus
bri Calami aromatici, folij, corticū citri, Cinamomi añ ʒ ij in
corporēt̄ oīa i mortario cū pistello calido pri⁹ tñ terēda terāt̄.
Et fiant Trochisci, vnusq̄ tritus carbonibus inihiat̄ :- Ino
pes vero tāto pretio carētes, solo thure summa, salutis fruge,

habitu
tos a
mira
abst
cis ca
Gari
falicis
subtil
mi ar
Si vis
remi
Insup
pestil
clusu
rus in
credū
praest
virtu
cereb
robor
rent
cant.
prece
mio e
res ph
(quod
Tepi
cere c
pder
qualit
tant in
sanita
impre
sexuse
phleg

DE SALV, AERIS CONSER, Fo, viij,

habitationē suffumigabūt :- Item trochisci quos, vulgo vñle
 tos appellant hac descriptiōe cōficiant inurant q̄, quibus ad
 miranda vis inest. humiditatē venenositatē q̄ aeris exiccando
 absummere & laudani puri, Mirhe Thuris Masticis Stora-
 cis calamite añ ʒ ʒ Cipri, Rosarū ru, sansuci añ ʒ ʒ Cinamōi
 Gariofilorū sandali spice nardi Macis añ ʒ ʒ carbonū ligni
 salicis lib, ʒ incorporent omnia simul & fiant formule obloge
 subtiles veluti cādele addēdo si opus est de muscilagine gum-
 mi arabici extracta cum aqua rosarū, p̄ meliori incorporatōe
 Si vis magis aromatizare admisce aliquid musci vel ambrae, si
 remittere caliditatē vis adde Cāphore secūdū qd̄ volueris :-
 Insup Gēmas nōnullas, insita vi p̄ditas cōmendāt authores, q̄
 pestilens venenū nc obsit abar ceāt, Rubinū aureo annulo in-
 clusum, portantē ea nobili vi cōmūire, tradit Albertus, Saphi-
 rus in annulo delat⁹, & ab antrace & febre pestilētiāli liberare
 credit. Idem Iacinctus collo alligatus, vel in annulū cōclusus,
 praestare laudatus est. Sunt pleraq̄ alia gēma • quib⁹ mira
 virtus, vñū aliqd̄ corporis mēbrū cōfortādū, adest, Smaragd⁹
 cerebrū, Saphirus iecur, Corallus vētriculū, q̄ maxime cor-
 roborat :- Esto etiā qd̄ nō vlla alia vi lapides praeciosi polle-
 rent q̄ aestimatione, tñ ob opinionē & splēdorē (quo, letifi-
 cant,) non parū sanitati momentū afferrēt :- Tali (sicut iā
 p̄cepimus) rōne, pestilētem aurā, vel calore vel frigore ni-
 mio exundantē, mitigandā cōtēperādāq̄ luculentissimi autho-
 res phibēt :- Restat vt succincte p̄stringā, q̄ modo mediū tps,
 (quod ex calore frigoreq̄ mixtis teporē sortit) tractādū sit.
 Tepidū tēpus si loetiferū est omnia praesidia ad mediocritatē du-
 cere cōuenit. Verūtāmē in omni aereo distēpamēto, plurimū
 p̄derit aeris ad siccitatē frigiditatēq̄ declinatio quod solae hae
 qualitates (Auctore Aristotele) putrefactionem nō commit-
 tant intercipiāt & prorsus excludant. Nec modo ad debitam
 sanitatis defensionē, p̄ aeris cōtempamētū, aerearū qualitātū,
 impressionū, animaduersio requirit, verū etiā regionis, etatis
 sexusq̄ cōtemplatio. Eteṁ colericis aer ad intensius frigus, q̄
 phlegmaticis ducendus est pariter iuuenibus magis quā etate

B iiij

Cādele incēse
 aerē purificātes

Gēma delatae
 pestilens virus
 abigentes,
 Rubinus
 Saphirus,
 Iacinctus

Quēadmodū
 mediō tpe aer
 salutaris efficit
 In omni aereo
 pestilēti distem-
 pamēto, aer ad
 siccitatē & frigi-
 ditatē duct⁹
 nitati est,
 Aristoteles,
 Diverse cor-
 poris cōstituti-
 ones diversa
 aeris t̄pamenta
 exigunt,

DE SALVBRİ VICTVS RATIONE,
defectis, hæc omnia, vt opportune & proficue adaptent reme-
dia, solerter ppedere oportet. Expetit vt ad victus rationem
progrediamur.

DE SALVBRİ VICTVS RATIONE,

Corpora pra-
ui habitus pos-
tissimū pestilēti
ardore tentantē

Qualis alimo-
nia deligenda,

Tēp^o iustū &
cōmoda ratio
edendi,

Signa pfectæ
concoctionis,
Frugaliter cor-
pus pascēdū eē

Bona victus ratio, sicut omni tempore, sanitatis studioso, habē-
da est, ita vel hoc in foelici tempore, eo magis, quod, corpora
recrementosa, vitiosis succis distenta, & quæ immoderatus af-
sidue genio indulgent: propensius pestilitatis vitio occubant:
quā quæ frugaliter victitātia, purā sincerā habitudinē obtine-
ant, et si etiā optimi habitus homines, incuriosius quodlibet ali-
monie genus in victum admittentes, si quod veneno affectū
obueniat, edant (vt hoc tempore vix nō cōtingit) nō me-
diocri in periculo versentur, operepretium igitur factur^o vis-
deor. Si qualis cibus, potusque, in vsum deligendus sit: qua-
tenusq; & edendū & bibendū, tum cæteras circa corp^o func-
tōes (duro hoc tēpore) necessarias, paucis aperiam: quo cau-
tius mortiferus affectus euitetur:— Qui sanos se conseruare
volunt: nec pestilentia affici, optimū quæq; cibātū sibi deligāt:
qui, ante pestilentē annū collectus, nihil huc usq; vitij accepit.
Alimonia autē aere venenoso parata, vel quæ suspecta habet:
quod putrenti ex terra ortū duxerit: vel sua natura minime
durabilis, hūorē facile putrescibile præbeat: penitus venit cō-
tennēda:— Pastu, qui, durabiles succos, omni abilitate putre-
scēdi vacātes gignit: corpora die bis sunt nutriēda. Si vera istet
fames, periculossimū autē est: stomacho nihil appetente, aut
famē, sitimue, fastidio quodā mētiēte: vētrē explere, eapropē
nihil assumēdū: pusquā post pfectā cōcoctōez pura, vera, sto-
machi appetētia adsit: quæ, hisce dephēdit iditijis. Quū ex pxi-
mo sumptu alius nō turget: ex noctura crapula vētricul^o ni-
hil acidi eructat: Corpus impigrū, & cibi absque fastidio auis-
dum est. Tū ventriculus cibo diutius nō fraudēdus: immo il-
lico corpus pascere licet: frugaliter, & deliberate: ne canina q̄-
dam voracitate, raptim incontritū quicquid obuenit ingurgit.

D
temus
diurtu
nia ex
edulic
leuius
ratio,
tiam
cipien
nisi an

Panis
quod
putre
nō au
gatus
glatie
parun
is est
meda
quad
senter

Caro
munc
oimq
tur &
ab au
optim
Spræ
nio pi
exhib
Bono

DE SALVBRI VICTVS RATIONE, Fo. ix,
 temus. Molliuscula concoctu promptiora, prius quam sicca, Cōcoctu pmp
 diutius concoquendi facultatem occupantia, edere placet. om tiora prius edē
 nia exactissime mandere, quæ offendant secernere, varietatē da,
 eduliorū, quæ, ad nauseantē pelliceat expletionem respuere, Cibariortū va
 leuiusculo desiderio abstinere, sanitati conducit: & recta vitæ rietatē reijtēdā
 ratio, hoc modo curare corpus exposcit: - Subsequenter, spe quæ ad magnā
 tiam de his, quæ quotidianus vltus necessario postulat præ repletionē ins
 cipiemus. Nam singula, quæ in vltum venire possunt non uitat,
 nisi amplissimus liber amplecteret,

DE PANE,

Panis, (vniuersi pastus munimentum) ex frumento optimo, Optimi frumē
 quod, vetustate nihil perijt neq; vermibus exesum neque ti cōditiones
 putrenti ex solo (loctali temporis cursu) productū est. Gale Galenus
 nio auctore cōstet, Sit albissimus, a fursure adamussim expur
 gatus in aqua pura scaturientis fontis, non ea, quæ ex niue vel
 glatie defluit subactus, incorruptis lignis optime coctus, leuis
 parum admixti salis habēs, duorum aut trium dierum, noxi
 is est qui antiquitate induruit, extima eius crusta præcisa co
 medatur duplex, aut sesquialter, ad oua triplus ad carnes,
 quadruplus ad pisces, adhibendus est, nonnullorū medicorū
 sententia

DE CARNE,

Caro omnis humida, præcipue animalium quæ, sordibus & im
 munditie nutriunt elui minime commoda est. Suilla igitur,
 oimq; eorū animalium, quæ in auarijs, viuarijsq; deteta saginan
 tur & aues aquaticæ contemnant: - Apta animalia ad esum ea
 ab authoribus laudata inuenio quæ editissima incolunt loca,
 optimis floribus, hærbis siccis, pascunt liberæq; aura gaudent.
 Spræta sunt semp, quæ ex paludibus stagnis aut agro sterq; li
 nio piguescete pascuā quærītāt: - Optimū iccirco nutrimentū
 exhibet, Turdus, Fasianus, omnia siluestriū gallorū genera,
 Bonosa, Palumbes, perdices, Merula, Alauda, auiculæ oēs syl
 uarū

Suilla Caro

Aialia esuri op
 portuna,

Quorū aialitū
 caro vitāda,

DE SALVBRI VICTVS RATIONE

Caro aialtū do
mesticorū bo
ni nutrimētū.

uestres, ex quadrupedibus ceruus, lepus, iuuenes, ap & his similia. Ex domesticis & auib⁹ & quadrupedib⁹ congruunt Capo, Pullastrī, Veruex, Hædi, Vituli Lactentes, icorrupta pascua alita, animalium omnium viscera, cerebro epareq; gal lino dempto, habent mala, insup caro dura, viscosa, tenax, no cua est, qualis, vri, bouina, hirci, cerui, leporis veteris est. Pari ratiōe nocet caro suffita atque salita. Aestatis, & feruoris, tem pore, caro modico aceto elixa, magis q̄ assa competit: - Hie me aut, fatius est, assa, quā elixa, frui: -

DE OVIS, LACTE, ET PISCIBVS,

Oua salubria,
Pinguia queq;
infana,
Pisces omnes
insalutares
Infanissimi pis
ces qui,
Auerrois

Delect⁹ pistū,

Oua gallinarū recentia, sorbilis, cōgruūt. Ast pinguedinē butiro, aut oleo frixa sicut & cetera piguia omnia, obsunt, ran cida, putida, nō secus q̄ lethale venenū abhorrenda censeo: - Esus lactis incōuenit. Pistū oim vsus insalubris est, pessimi tñ sunt, qui limoso lacu, paludibus, piscinis, (quibus oēs vrbium fordes influūt) alunt, tales em̄ cōmesti, (Auerroeste teste) ma los in corpore succos, generāt. Saliti quocq; haud psumt qd cōtractā ex sale acuitatē habeāt, qua, hūiores accendūt: - Verunt, Si sc̄tissime (religiōis nr̄æ) leges, pistib⁹ vesci vrgeāt. Eligāt, squamis p̄diti, albæ, fragilis carnis, saxatiles, fluuiales, recens capti, tales vino & aceto, rectissime cocti, calide edant. refrigerati caueant, qm̄ incōmodi plurimū corpori ingerūt: - Puluerē hūc vt pistū prauitatē corrigas in pauxillū vini im mergito eo, saluginis loco, ad pisces fruito, afferet etiā ad assæ carnis esum additus, nō exiguā frugem: -

Puluis pistium
malitiam emē
dans,

℞ ʒʒ al, Cinamomi electi & a superiore cortice mūdati ꝑ i Co riādrorū p̄patorū ʒ ij ꝑ Gariofilorū Cardamomi Nucj mus cate añ ʒ j ꝑ Rasure eborj ʒ ʒ Corallorū rub, ʒ j Radicū tor mētille diptami sandalorū oim añ ʒ ʒ Croci ʒ ij Rasure vni corni ʒ i Fiat puluis addito zaccaro ꝑ libito tuo & is ponatur estate in acetū rosaceū aut inacetū vini, hieme in vinū,

Fru
cinn
in del
audiu
mitati

Potus
corru
lis sit
citātē
& fun
tius ob
bat: -
monia
deinde
nis ali
rebrū,

DE

Nō fa
dam a
eras, e
ignau
tudinū
exitio
ꝑcul a
dens li
ad larg
ditas v
viuere
uones,
nouas
stem cō

DE VICTVS RATIONE,

Fo, x,

De Fructibus,

Fructus omnes horarios, (qui putrescibile corpori succu cō-
cinnāt) hoc in periculo, prorsus damno, neq; pbauerim, eos,
in delitijs habēdos, qui, cōtra pestem, remedio eē credunt, ne
avidius quā par sit, deuorent, nam, ex his impletio, nō in colu
mitati, sed morbo ē, sicuti vni⁹ cuiusq; medicie imodic⁹ vsus :-

De Potu,

Potus clar⁹, a fecibus ad vnguē expurgatus, leuis, minime in
corruptionē pnus, est opportun⁹. siue cereuisia, siue vinū, ta
lis sit malo tñ, vinū, vel albū, vel rubrū. odorū qd, leuē stipti
citātē sapiat, dulce incōmodū est qd, iecinoris meat⁹ obstruat
& fumosum spm gignat. Vinū, (quale diximus) iusto mera
tius obueniēs, aqua diluat, duabus vel trib⁹ horis, antea q̄ bi
bat :- Cauēda vacuo stomacho bibitio, atq; etiā corpore ali
monia curato, q̄tuor aut quicq; horis potus est subtrahendus
deinde si clamora & extorrēs sitis inster, biberē licet, antea tñ pa
nis aliqt bolis cōestis, qui, vinū cohibeāt, ne subito potum, ce
rebrū, neruosq; percutiat :-

DE INANITIONE, REPLETIONEQVE :-

Nō famem immodicā, nō sitim, quæ, naturam excedat, pferē
dam autumo. Vtraq; certæ modū superās, malo est, iterū faci
etas, ebrietasq; anxia, aluū, ptendēs, venas distrahēs, corpus
ignauū reddēs, vim mētis hebetās, in multa grauissimarū egri
tudinū discrimina, p̄cipitat, potissimū vero pestilente istate,
exitio est, coercēda ergo omni tpe, intēpans stomachi cupedia,
p̄cul abigēda, oēs inordiata delitiæ, voluptates, cohibēda ar
dens libido, semouenda suauiorū obsoniorū magna varietas,
ad largā irritās ingluuie vitada diligentissime ois vētriculi cru
ditas, viteq; ratio, ad sumā oim rerū tēpantiā redeat. Ira & sane
vivere, & pestis immunes esse poterim⁹ :- At ingluuiosi hel
uones, (qui ventrē deū colūt) iam a crapula abscedētes, mox
nouas vorādī appetētias icitare nō cessantes, nec aduersus pes
stem cōmuniri, nec vnq; frugi hoies esse p̄nt, sed vario interit⁹

Fruct⁹ nocui,

Fructib⁹, q̄ me
dicamēto sunt,
nō vt cibo ves
scendum,

Potus sanus,
Vinū poti⁹ q̄
Cereuisia, bibe
dum,

A vino dulci
abstinendum,
Vini dilutō q̄n
conueniat

Bibitio q̄n insa
lubris,

Bibitio quādo
salua,

Excrutiās sitis
tū fames noxia

Expletio cibo
potuq; , nocē
tissima,

Vite ratio q̄lis
in pestilētia cō
ueniens,

In Edaces,

E
ap & his
ngruunt
Corrupta
ateq; gal
enax, no
est. Pari
oris, tem
t; - Hic

guedine
unt, ran
enfeo :-
ssimi tñ
vrbium
este) ma
unt qd
:- Ve
vrgeāt
uiales.
edant.
gerūt :-
vini im
ciam ad

zi Co
ic) mu
licū tor
ire vni
is pona
nū,

DE EXERCITIO,

gñe, copiosissime sp̄ peribūt :- deinceps danda opa, ne, corp⁹
squalore & situ oblitū, langueat, egestionū cōtētiōe labore, ta
lis ne accedat offensa, corp⁹ indies ab oib⁹ excrementis subleua
re, excernēdo sputū, deijñēdo alui sedimīna, oportet :-

DE EXERCITANDI RATIONE,

**Rōes, qb⁹ nō
nulli p̄ pestilētē
aeris fluxū ex
ercitiū phibēt,**

**Supioris sn̄ae
dñutio,
Ocij icōmoda**

**Cōgrui exerci
tij descriptio, et
laus,**

**Pura corpora
nō facile pestis
lentiveneno le
dunt,**

**Historia Rasie
solos venato
res, in q̄dā pes
tilētia supstites
remanisse,**

**Ad exercitatio
nē adhortatio,
Mūdis tñ cor
porib⁹ exerci
tium vtile**

Corporis exercitamenta p̄ pestilentē cōditionē nōnulli iterdicūt.
arbitrātes, cōcitato motu, amplā frequēt emq; accidere spiras
tionē, incalere plus aq; corp⁹. spiramēta distēdi • itaq; aerē ve
nesicū, magna copia (per inspirationē magnā) attractū, per
distensos poros affatim intronissum, facillime offendere atq;
enecare predicāt :- Nos tñ longe setius rem ppendentes, iu
dicamus • opportunā exercitacionē non modo nihil obesse
imo potius salutem cōciliare & fouere. Eteñ, Reges assidua,
corpus humiditatibus & excrementis (que cito putrescāt) ad
implet • calorē genuinū minuit • vt abūdantē hūorē cōcoquere
et absūmere neq;at :- Exercitiū p̄tra, mane, nubilo dēso aere,
p̄ solares radios discusso • aut añ coenā, inītū corpore vacuo,
puro, innatum calorē excitat • succos nocuos (in putredinem
expeditos) exiccat • robori corporis addit • vires tum aniales
tum vitales & restaurat et firmat • putrefactionē succorū ph
bet quod & Auicēna sentit . Sincerū aut corp⁹, viribus valē
dū, veneno minus euincit . quippe integritate habitus, & valē
do robore, infectioni resistere, & veneficā qualitātē excutere,
valet :- Narrat memori mēte tenēdā historīā Rasie, decimo
septio Cōtinētis. Exortā olīm pestē sauiissimā, que, innūerā
hoīm multitudinē abstulerit, reliqueritq; solos venatores in
tactos • q, exercitō, habit⁹ puritatē p̄seruauere :- Dilucet ex eo
quod, & ego vna cū Auerroe ausim affirmare, nulli negligē
dū exercitiū • q̄ huic qui malit æger, q̄ sanus degere :- Quas
p̄pter oēs sanitatis amatores arripiāt queſo, exercitadi occasio
nem • virib⁹ æquā, non quæ corpus nimia cōstitat lassitudine.
Sciāt tñ exercitia subituri • mūdis tñ corporib⁹, & tpe oppor
tuno (vt paulo añ p̄cēsum⁹) exercitatioi icūbedū, que, si des

fitiant
dū, atq;
succos
tota c
Ocul
loquē
oib⁹ a
Sed ia
tis anx
bulan
dum f
fabula
linien

Quo
vita fa
desitū
uēdū
corpe
titiū c
cubiq;
his (v
nā in
flectū
nosci
gro,
trāqu

Sanit
miran
fraui
rietat

DE EXERCITIO,

Fo, xi,

fitiant cōditiōes: piculosissima est exercitatio & ea de cā vacā
dū, atq; corp^o purgatorijs medicaminib^o (q̄ prauos excutiāt
succos) purificare opus est. Reddita corporis puritate, iam
tota corporis moles, iam singula mēbra, in officio occupētur.
Oculus vidēdo, Dorsum stando, Pedes iambulādo, Pulmo
loquēdo, & cārādo, Corpus totū, cursu, saltu, pile ludo, (quē
oib^o alijs exercitijs Galen^o p̄fert) accomodatissime vsitant :-
Sed iam pridē cibo sumpto, nulla corpis fatigatio, nulla mens
tis anxia agitiatio, p̄tēplatioue tetrica, est admittēda. Sed deam
bulandū paulisp̄ leuiuscule, vt ingestus cibus in stomachi fun
dum subsideat, post, duab^o aut tribus horis sedendū, interim,
fabulādo, audiēdo placitū aliquid & oblectatione plānum, de
liniendus est animus :-

DE SOMNO ET VIGILIA,

Quod somno moderato fruamur, vigilijs nocturnis t̄p̄m^o,
vita sana requirit. vt r̄q; em̄ (Hippocratis sn̄ia) a tēperamēto
defitēs, ad egritudinē ducit: id vero cū primis in pestilētia ca
uēdū: p̄pterea qd̄ somn^o nimis, crudos, pituitosos, frigidos,
corpori succos suggerat. Vigiliæ aut̄ desiccēt exhauriāt aduē
titiū calorē, & bilē ruffam, inserāt: - Somn^o igit̄ immodic^o, ex
cubięq; nocturnę, corp^o ad pestē excipiēdā, p̄p̄sū faciūt, ea rōe
his (vt ceteris oib^o) iust^o adhibeāt mod^o. Noctū hora post cę
nā inuit^o somn^o sanitati ē, nox si qd̄ suapte natura ad requiē de
flectit, et fat̄ t̄pis p̄fectæ cōcoctōi suppetitat Resurgēdi t̄ps cog
noscim^o n̄ra sp̄ote exp̄gilcētes, nō grauato capite, corpe ipi
gro, nihil accidi eruciātes, diurna at̄ dormitio isanissima ē, in
trāquilla, & cōcoctioni insuffitiēs, iccirco semp vitanda,

ANIMI AFFECTIONES,

Sanitati aduersus immanissimā hanc affectionē contuenda,
miram vtilitatem confert. hilaris tranq̄llaq; vita, quam cantus
suauitate, varijs facetijs, vestium ornāmētis, gemmarum va
rietate, iucūda, historiāz, fabulaz, lectōe, saluberrīe p̄ciliamus,

Pura hirtūdia
homies singlā
corporis men
bra, (peculiari
corz offitio) at
q; etiā totū cor
pus, exercitare
debent,
Repleto vētre
cibo, quiescēdū

Sōn^o, & vige
lia, (Si alteru
trū modū supe
ret) malo est,
Hippocrates,

Immodici sō
ni nocumēta,
Corporis offē
sa ex vigilijs
Tēp^o dormiē
di cōueniētissi
mum,
Signa p̄fecti
somni,

Diurnus Som
nus insalubris.
Iucūdis animi
affectibus sus
dendum,

DE MEDICINIS A PESTE, CONSER:

Animi affectio
nes, acerbi⁹ affli
gentes, explo
denda.

Coitus,

Quibus cōcu
bitus interdicit⁹

Quibus Vene
ris lud⁹ cōcess⁹

Aristoteles,

Maxia morta
liū pars i turpē
luxū, peliuis,

Cōtravita detrahūt: pestiq; subijūit animi pturbatiōes, mœ
ror, excādescētia, cruciatus, curæ, metus mortis, & similes, eā
ob rem nō funera nūerare, nihil de morte cōferre, omnia quæ
mœstitiā adducūt explodere, & in qbullibet amcēnissimis stu
dijs absq; terrore letabūdo anio y lari, debem⁹. hoc viuēdi stu
dio, & pnitiosissimū hoc malū deuincem⁹ & floridā gratē, cor
poris Robur, mentis vigorē, inuolatā sanitatē, obtinebim⁹.
His animi pturbationib⁹, Cōcubitus, nō ab re, a Medicinē au
thoribus annectit. qui, modū, viresq; superās, Cerebrū, Ner
uos, Stomachum, Precordia, Oculos, debilitat. Spūs subtiles
exhaurit. Corpus totū desiccāt. Vīm mētis heberat. Atque vi
tam (sua sponte fugacē & breuē) succindit, potissimū vero,
pestilēti tēporis cursū, pestilēs est. qd⁹ virib⁹ exoluat, corpora
aut imbecillia, q; maxie pesti obnoxia esse, antea ostendimus,
Quapropter, Melancholici, Cholerici, Senes, aut rarissime,
aut nunquā cōcūbāt, Valetudinarij autē, Fragiles, Exhausti,
Aetate defecti, hoies, (quibus est natura coeūdi vīm denegēt
obscœna tñ locutiōe, & anio, plerūq; delinquūt) omni tpe cō
itū ptimescāt, & puri, corpore tū mēte viuāt. Atqui cōcūbere
assuetis, iuuenib⁹, lacertosis, robustis, venas lātās, (sanguie re
fertis) habētib⁹, Cōcubit⁹ rarus, viribus equuis, nō modo ni
hil obest: immo plurimū secūdā valetudinē, pmouet & in nō
nullis subuenit morbis: - Nolim aut christicolā, illicito & in
terdicto cōcubitu, (vti extra cōiugitū teste Aristo, oīs ē) mor
tali corpori cōsulere: & immortalē animā eo, pdere. Nam lē
gitimo thoro addictis, hæc dūtaxat præcipimus: -

CAPVT DE MEDICINIS A peste conseruanibus.

Tametsi temperās homo, i hisce rebus, quibus, necessitate vi
tē ieuitaliter fruimur: sobriā, modestaq; vitā, (vti docuim⁹)
ducens, nō facile pestilēs virus psentiat, ob corporis puritatē.
quū tñ maxima hoim pars, in turpem luxū procliuis, accūt a
tius in ppriā pnitiē, studeat: bellarijs, & vorandi cōcettatiōe,

DE
gula
pori
atin
vito
victu
mūq;
succ
li⁹, c
radic
dos,
euch
non
dera
lacer
mo v
dem
rijs a
qui,
pre
pote
vter
sang
libus
pitu
fetu
psifa
vena
m⁹ c
ria d
apter
letiu
talis
onen
Sed
Cho

DE MEDI. A PESTE CONSERVAN. Fo. xij
 gulam, ad voracitatē, atq; ebrietatem, prouocare: quā cor-
 poris cruditatē & sospitatis noxiam, subterfugere: huc quoq;
 attinet vt de medicandi ratione agam, qua, corporis cruditas, &
 vitiosorū succorum redundantia, q̄, vlt̄ ex crapula, vel prauo
 victu, innata est: sustollatur. priusq; morbus increseat: - Pri-
 mūq; per sanguinis detractiōē, & purgatoria medicamēta,
 succurrere erudiam, eo quidē libentius, tum vt arbitror vtis
 li⁹, qd̄ vulgaritū medellorū (q̄z ars ex temeritate, & vnica
 radícula pendet) exitiosos errores extirpē. ij, q̄ primū lāguis
 dos, nō adhuc ægros, aspiciūt: sanguinem nō missum audiūt.
 euestigio imperiosi, ad chirurgicū pertrahunt: præcipitanter,
 non virib⁹ æstimatis, nō ætate, nō cōstitutione corporis cōsis-
 derata: nec dum causa languoris cognita, crudelissime venam
 lacerant: sanguinē quoad spirit⁹ deficiat, pfundunt: cum maxi-
 mo vitæ dispendio, nec rarenter languētis interitu: - Ego qui
 dem sanguinis missionē non prorsus interdico: verū eā in va-
 rijs affectuū generibus, multū cōferre fateor, his aut̄ tantum,
 qui, hoc auxiliij genus ferre valēt: & repletionē, aut affectiōē,
 præmittunt, quā sanguinis extractio demere, vel remittere salte
 potest: - Pueris igitur tredecim annis minorib⁹, mulierculis
 vterum gerentib⁹, & ætate defectis, etiā morbo prehēsis, qui,
 sanguinis dīmissionē requirāt: male vena incidit̄. Inest em̄ ta-
 libus exigua vis: quę per detractiōē sanguinis, facile tota eri-
 pitur: Illis tñ Ipsis, (si sanguine abundant) rectius auxilium
 fertur: cucurbitis intra scapulas defixis, (cute prius scabello
 p̄scisa) istuc cucurbitulæ impressæ, id adminiculi dāt: qd̄ cōis
 venæ (quā alio noīe medianā appellam⁹) dissectō. Vel si volu-
 m⁹ cucurbitis regal̄ venæ (quæ & basilica græcæ, latīæ Iecora-
 ria dicitur) opem referre, in lumbos (paulo supra nates) co-
 aptentur: cū cutis concisione, eo pacto, Imbecillibus tutius &
 lenius subuenitur: q̄ venæ disseccatione, in qua, cū sanguine vi-
 talis quoq; vis emanaret: - Frequētāt pleriq; sanguinis missi-
 onem: etiā citra necessitatem: credentes eam proficua fore.
 Sed mehercle, non parū multum vitæ detrahūt: presertim si,
 Cholericī, Phlegmaticī, vel Melancolicī, sint: & sane degant.

In temerarios
 medicos, omni-
 bus in morbis
 venas lacerates

Quibus cucur-
 bitarū coapra-
 tio tutior q̄ ve-
 næ dissectio.

Quibus sang-
 uinis detractio
 nocua,

C

itate vi
 cuim⁹)
 uritate
 ccurat
 ratōne,

DE MEDI, A PESTE CONSERVANTLBVS,

Sanguinē, qui, naturæ thesaur⁹ est, nūq̄ absq; ingenti incō- modo effundit;— Quapropt̄ nisi abscess⁹ aliq̄s obori⁹ aut ali⁹ morb⁹, infestet; quē, subtractio sanguinis discutit. venæ sectō semp̄ cauēda. retinēdusq; sāguinis & spūs, Atq; vbi, corp⁹ cis bis sanguinē augētibus alitū rubet. venæ explete turgēt. & vi res vehemēti conatu, vigilijs, imoderato cōcubitu, purgatōes ve solute nō sunt. sed robur corpis, atq; subest. iterdū parca sāguinis extractio, verno tpe, vtilitati ē;— Mēnisse tñ oportz nūq̄ feriendā venā ni alui onera deiecta sint. sin vero, expul- trix aīę vis, nihil deijteret. suppositorio molīēda est vētris sub ductio;— Vbi autē vitiosus humor, nō venas, sed reliq; corpis cōceptaclā tenet. aut eū sanguine venas occupat. nō tñ edu- cibilis est, p medicamēta primū est cōcoquēdus. cōcoctus pur gatorijs medicamētis eijsēdus;— Nolo autē vt quisq; medicis nāe expers, suo ingenio, medicinā (ad hoc p̄sidiū) sibi paret. sed ea a docto perito medico expetat, ne vel opūm succū ex trahat. relicto noxiō, vel medicamē virib⁹ impari, semetip̄m aīa expoliet, qd̄, multis p̄ eorū imprudentē medicaminū po tatiōez, cōtigisse. expti sum⁹;— Sed ad reliq; remedia (que cō- tra pestilentē insultū vtentes cōtueant) reuertemur;— Multas

Ante venæ fec- tionē molīēda alui subductio

Medicinę igna r⁹ pprio arbi- trio medicamē tanon hauriat,

Medicinę a pes- te cōseruantes,

Pillularū pesti- lentialū vsus, Ruffus, Auicenna, Auenros, Vulgaris pillu- larū pestilētia- liū descriptio,

Aloes eximia virtus, Mirrhæ p̄cel- lens vis,

herbas, radices, cōfectōes, ex ijs iūctis cōstantes, (apd' longe p̄cellētissimos medicinę cōditores) hac virtute celebratas le go;— Si strupul⁹ vn⁹, aut drachma, (maxim pondus pillularū pestilētia-liū) hebdomadati bis cū vncīa vni aqua diluti sorbe at. efficacissimo aduersus pestē est remedio. Ruffo. Auicēna & Auerroē testib⁹, has maxio laudis p̄conio Auerrois effert. asserens nullū vnq; qui eas deglutierit pestilēti veneno occu buisse, hæ, vulgo secūndū hāc cōficiuntur descriptiōez, R. alo es partes duas vt ʒ i Mirrhe Croci añ partem vnā vt hic ʒ ʒ F. fiat pillulæ cū vino aromatico;— Eximia earū virt⁹ singulorū aromatū (ex quibus cōstantur) facultates contēplanū. luce meridiana clarius innotescit. Aloe nāq; sua natura corpus, a succis citæ corruptioni obnoxii expurgat. putredini resistit, & quod maximū est ab omni (que interimat) affectiōe custo dit;— Mircham, a putredinis iniuria, manifestissime defendere,

TLBVS,
enti incōs
ort aut ali
enā sectō
corp^o dī
rgēt & vi
ourgatōes
erdū parca
tū oportz
ro, expulz
yētis sub
eliq̄ corpis
nō tū eduz
octus pur
q̄ medicis
sibi parer
n succū ex
semetipm
aminū po
que cō
- Multas
pd longe
lebratas le
s pillularū
duti sorbe
Aucēna
ois effert
eno occu
ez. R̄ alo
vt hic 3
singulorū
lantū luce
corpus, a
ini resistit.
tōe custo
defendere,

DE MEDI, A PEST. PRAESERVAN, Fo, xij
oculis cernimus. Etenim cadauera longo tēpore, ne putriant
ea reseruamus: - Crocus autē, tamen si corpis statū nō nouet
tamē quod humores incorruptos retinet, vim vitalē corro
borat hilaritatem animiq̄ securitatē inducit, summā ab Aucē
cēna meret laudē: - Atq; hic haud obtinendum est feruore
grassante, Aloen aqua endiuia aut acetosā, rosarūue, proluz
endā esse quo ignea ei⁹ vis extinguat: - Paritē Mirrha abluta
securi⁹ adhibet: - Mastice insup idoneo pondere adiecta iuua
mentū pillularū q̄ maxie auctat: - Sūme igit Aloes rite lotā,
3 iij mirrhā lotā Croci mastice An 3 | fiant pillulā cū syrupo
acetositate Citri aut de limonib⁹ aut Ribes: - Ceterum curare
oportz vt aloē q̄ electissima, colore, odore, sapore, pōdere, &
substantia, accipiāt. mala alioqui, nō leue nocumentū gigne
ret, cuius, Mesue, (optimus medēdi mgr) semper admonet,
nobis quoq; prauitatis eius incōmodum, non modo lectione
verum etiā euentu innotuit.

Lutum armenū correctū, Scrupulū vnus, aut duorū, pōdere
sūmo, in vino albo, aqua rosata æqualiter persuso, epotū, tam
efficacissime auxiliari Aucēna tradit vt nec pestem admittat,
& infectos ab ea vindicet: - Emēdetur hoc modo: Conterat
lutū ar: minutissime tritū aqua vel scabiosē, vel acetosē, aut vi
no, mergatur: sua sponte iterū siccetur, exiccātū denuo terat
tur, in puluerē subtilissimū: mergaturq; rursus ita, mersione,
cōtusioneq; quater repetita: vsui reseruetur: -
Haud læuius presidium, terra sigillata prebet quū ad modū
lutū armeni correctā etiam tanto pondere propinetur: -
Bulus vnus herbæ viridis acetosā, (Folia sere duodecim) in
dies ieiuno stomacho, deuoratus: valentissime pestē abigit: -
Herba deficiente, puluis ex vino pari cōmodo bibitur: Ve
runtamen vsus eius, cū pestentialibus pillulis, alternatim ma
gis proficit: -
Drachma semis, aut integra, pulueris radicis Tormentillæ, in
vino albo, vel aqua acetosā, exhibita contra hoc venenum, radix
presentaneum est remedium.

Croci laus,

Calido tēpore
ex Aloe atq;
Mirrha lotis, et
mastice addita,
pillulā pestilē
tiales cōficiēdā
Descriptio pile
ularū pestilētia
liū, feruido tē
pore cōuenien
tium,
Electissima A
loe accipiēda,

Mesue
Lutū armenū
presentissimū
remedium
Correctio Lu
ti Armeni,

Terra Sigillata

Acetosā,

Puluis acetosā

Tormentillæ

DE MEDICI. A PESTE PRESERVANTIBVS
Scabiosæ vsus, ne hoc malum lædat. (apud medicinæ autho-
res) laudatissimus habetur. Nā succo eius potus, aut (eo non
exante) aq̄ eius (elicita vi ignis) hausta salutem incōcussam
acerrime defenat. - Tum etiā peste captum, duodecim horas
rum spacio, sanitati restituere creditur. -

Balsamo, cor-
dis regio, illini-
enda,

Lotiū Hirci,

Theriaca

Metridaticum
Antidotū nihil
min⁹ q̄ Theri-
aca auxiliatur,
Vsus & Theri-
aca & Metri-
daticū mixtū,
Auerrois
Auensoar

Puluis contra
pestilentem in-
fectionem,

Puluis ali⁹, ma-
ioris q̄ superis-
or auxilij.

Neque n̄ periclitari putantur qui, sinistro latere, cordis regio-
onē Balsamo optimo obliniūt. Nempe, cor a Balsamo tantū
firmanentum recipit ne venenum quicq̄ obesse queat. -

Auerrois vrinam hirci odoratam, contra pestē multū valere
affirmat. nec parua securitatem affert. Si quis in hirco sese ob-
uoluat. hæc volutatio (crede mihi) non inter infima ab autho-
ribus censetur remedia,

Theriaca Strupuli, aut ad maximū drachmę semis pondere,
Hieme ex vino albo, odoro, Aestate vero, vel ex aqua ace-
tosæ, vel endiuie forpta admiranda vi, contra pestilentē infec-
tionē cōmunit. - Atq; etiā Metridaticū antidotū, tanto pon-
dere, et ea ratioe sumptū par opitulamē reddit. - Vel si poti⁹
his duobus nobilissimis antidotis, mixtū vti libet. p̄miscantē
singula, Strupuli medij, aut (ad maximā dosim) drachmæ ses-
mis pōdere & hauriāt vti iā explicauim⁹. - Verū mēnisse de-
bem⁹. hæc antidora, mane, vacuo Stomacho, hauriēda. absti-
nendūq; a cibo, horis sex. q̄ad oib⁹ i mēbris perfecta ꝓcoctio
absoluatur. quod obseruandū, summo pere Auerrois & Auē-
soar cohortatur. - Neque omni tpe, omniq; corporis habitus
dini, horū oblatio salua est, Eteim Cholericis, ardentē febris
entib⁹, & torrido i aestu, hæc, rar⁹ duntaxat vsus cōmendat. -

Valet etiā q̄ maxime, hic puluis. aduersus hoc immane ex-
itij genus. qd̄ simplicij præclaræ vires, monstrant. ℞ Boliar-
meni preparati ℥ i radiciū tormentillæ diptami sandalorū rub
Añ ʒ i Rasuræ Eboris Spodij Corticū Citri Anthore Añ ℥ i
Margaritarū splendidarū ℥ i fragmentorū Rubini Saphi-
ri Schmaragdi granati lacinū Añ ℥ i fiat puluis nec incoue-
nit huic addere rasurę vnicorni ℥ i

Item puluis alius, superiore multo efficacior. - ℞ Boliar-
ni preparati vti supra docuim⁹ ℥ i Cinamōi electi ʒ i radiciis

DE M
Torm
D iij
rū Sch
de cor
argēti
puluer
feruēt
mæ flu
duplo
ficiūt n
Eos de
minor
pericu
pus de
acetosi
serue a
nufaris
cōmo
Item p
uandi l
attribu
Torm
pōtq; a
vacuo
rosata,
q̄citiss
Verū
tro ex
ab auth
tur. -
rū q̄t j
terant
succo A
in aurā
Isaac se
lis quin
efficaci

DE MEDI. A PESTE CONSERVAN. Fo. **xliij**
 Tormentille, Diptami, Ennule Campanæ, Sandali rubri, An
¶ iij Rastire eboris **¶** ij Spodij Anthore **¶** i fragmento
 rü Schmaragdî Rubini granati Iacincti Karabe An **¶** s ossis
 de corde cerui vnicorni si haberi pöt An **¶** i foliorü auri &
 argenti An nūero v Ambreg iij fiat puluis: - Huius, atq; superioris
 puluer] vsus ē drachmæ semis, aut duorū scrupulorū, pōdere
 feruētī tps tractu, ex aq; Endiuix, Acetosæ, at Rosata. Bru
 mæ fluxu, ex vino albo odoro: - p delicatis nō ab re zaccarū
 duplo pōdere admisceat tunc maiori pondere vsurpent. Pro
 ficiūt nihil min⁹ (absq; liqre) in tostū panē sparsi, & deuorati.
 Eos deniq; in cōfectiōes solidas, aut electuaria, cōuerture nō
 minori vtilitate licet cū zaccaro purissio syrupis etiā (in hoc
 periculo peculiariter valētes) adhibitis. Cuiusmōi sunt Syru
 pus de ribes, de acetositate Citri, de limonib⁹, malis granatis
 acetosis, de cortitib⁹ citri, - Sin electuariū cōfici volueris Cō
 serue albissio zaccaro cōditæ, vt i rosarū, violarū, florū Neu
 nufaris, Acetosæ Buglosæ, Boraginis, Corticū Cici, Arācij
 cōmode, accedunt: -
 Item preter hos, alius est puluis cui facultatē maxiam, cōser
 uandi bonā valetudinē, & liberādi a peste, medicinæ authores
 attribuūt: - Rē terre sigillate Boli armeni pparatorū, diptami
 Tormentille Corallorū Rubrorū Gencianæ An partes eqles
 pōtq; admixto zaccaro, gratius palato effici, exhibeat mane,
 vacuo stomacho, drachmæ vni⁹, aut duorū pōdere, in aqua
 rosata, aut endiuix, cui pmixtū sit acetum: - Offerat aut agro
 q; citissie. qnā sūmis in morbis, citissia medela, succurrēdū est
 Verūtamen, vt & in fortunatū vulgus sua adminicula, (nos
 tro ex opusculo) habeat leuissimi pretij remedia, annectā, que
 ab authoribus nō exiliori laude, q; queq; p̄ciosissima, extollū
 tur: - Rē ficum lib. s iuglandiū ab interiore cortice mundata
 rū q; i, foliorū ruthe domestice s s salis cōmunis triti zi s con
 terant optie in mortario & misceant addito modico syrupi de
 succo Acetosæ aut Ribes fiat electuariū, deuoret an egressus
 in aurā, quantitas castaneam æquans: -
 Isaac securitatē pmittit ijs, qui, ieiuni iuglandē vnā, & ficū sa
 lis quinq; granis, cōdiant deuoretq;. nōnli folia pauca ruthe
 efficaciter adhibēt, Cape q; q; ex lacte cōmestū aduersus pes

Vsus vtriusq;
pulueris,

Ratio varian
di pulueres, in
cōfectiōes soli
das aut electu
aria,
Syrupi hoc in
casu cōuenien
tissimi,

Puluis alius in
pestilenti pericu
lo laudatissim],

Vsus pulueris
Sūmis in mor
bis, accelerato
remedio, sub
ueniendum,
Exigui Pretij
remedia,
Electuariū effi
catissimum,

Electuarij vsus

Remediū Isaac

**Aliud efficax,
Remedium**

**Adhortatio ad
eos q. peste ca-
ptos frequētāt
atq; agrorum
ministros,**

**Grana ore te-
nenda contra
infectionem,**

**Anhelantibus
aegris non inhi-
andum,**

**Periculū i hoc
morbo (vti
summīs in egri-
tudinib⁹ omni-
b⁹) ex auxilio
rum ptractiōe**

**Vic⁹ bonam
rationē nō exi-
guā opē, recu-
perādā sanitati
asserre,**

DE MEDICI. A PESTE PRESERVANTIBVS

tem, efficax esse, ex Tertia Primi Aui: elicif: - Cōsulro (bre-
uitatis gratia) infinita alia sileo remedia scz. Ypericon, Radicē
Ennulae Cāpanae, Diptamū, Aristologiā & longā & rotun-
dā, Pipinellā, vincetoxicū & alia istī⁹ gnīs, q̄b⁹ longe efficacif-
sima vis cōtra pestilitatē (ab authorib⁹ medicāe) attributa est: -
Ceterū eos, quos, aut necessitudinis amor, aut alia auxiliandi
pietas deuicit: Frequentare grauius pestilitate laborātes, atq;
mistros egris assidue assistētes, iterū atq; iterū admōitos volo:
vii (pulsū egrorum accedāt) optis q̄buslibz antidotis, sese suffulciāt
nares, man⁹, rosata atq; aceto p̄fusa in qua granū musci dillo-
lutū sit deliniant. Poma, (añ hac descripta) odorēt ore teneāt
nūc corticē citri conditā nūc vero, illius cōfectionis grana. R̄
Aliptae muscate Boli armeni p̄parati Añ ʒ i corticū Citri ʒ i
masticis ʒ i fiant cum mustilagine draganti in aqua Buglosse
facta & parū aceti p̄se minute xii ʒ i: - Caueāt etiā diligentissī
me, ne, anhelatib⁹ aegris, inhient quod periculosissimum est.

CVRA PESTILENTIS FEBRIS,

Accenso pestilenti ardore, ppter salutis incuriā luxuriantē &
inobedientē (traditis p̄ceptis) vitā aut aliū quēcūq; infelicē
euentū haud diu protrahenda auxiliandi officia, in acutissimo
vehementissimoq; hoc affectu qui, vnoq; momento, (supra
q̄ dici valeat) robur corporis deijcit mentē conturbat (& ni-
presentissimis remedijs natura celerie adiuuet) breui tēpo-
ris interuallo, in suū vigorē assurgēs vim medicamentorū cō-
tēnit & miserie enecat: - Qua de causa, q̄ p̄mū mortalis hic
calor inuadit, mox subsidijs, quae, ardorē mitigent vitales vi-
res cōfirment fomitē flāmae auferant succurrendū: - Inter ea
p̄sidiā nō postremū, locū habet idonea sex rerū (q̄s non natu-
rales appellamus) administratio, quā tū, plerūq; vulgus ho-
minū, (ad recuperandā sanitatē inuilit existimās) aspernatur
medellorūq; turba, partim astutiā, vt assentiēdo ignaue multi-
tudini, laudē & opes aucupet partim inscitia, quēadmodū Hip-
pocratis Galeni: Auicē: monitis agrū gubernet nihil min⁹
despicit, tanq̄, numerosa violentissimarū purgationū potatio,
sanā dūtaxat vitā reducat: - Sed mehercle nunq; absq; ingenti
aegrorū clade, cōgrua earū rerū adaptatio, p̄termittit, qd̄ vt

q; aper
(p̄cipu
meder
vsu sp
in orie
net: -
rerū fr
oriente
purific
pōt) a
foetore
suauiss
agri tr
quē eti
turbād
linteris
ea, aqu
cōsp̄ri
Tamen
hac arc
nullate
busq; e
aeger, s
et agrū
& com
diction
febre, f
yuitē
ea in re
galiter
parcius
& vire
beraliū
trimen
Orde
aqua C
iure pu

TIBVS

ro (bre
Radicē
& rotun
e efficacis
uta est:
exiliandi
ites, atq;
os volo,
ffulciat
sci disso
e teneat
rana. Be
Citri
uglose
igentissi
num est.

riantē &
incoelicē
utissimō
, (supra
t' (& ni,
ui tēpo
torū cō
rtalis hie
rales vi
Inter ea
non natu
lgus hos
ernatur
ue multi
odū Hip
hil min
potatio,
y ingent
if, qd' vē

DE SOMNO ET VIGILIA;

Fo, xv,

q̄ apertissime idicare possē, ita q̄ libētissime facerē ni, p̄lxitate sermōis
(p̄cipue a pestilētiae cura alienā) odiosam fore vererer: - At vt ego,
medētis mūeri satisfaciā p̄ceptorū seriē, ad eas res, (q̄s ineuitabili
vfu sp̄ capessim⁹) deflectā: - Aer habitaculi aegrotātis, (cui⁹ fenestre
in oriētē septētrionēq; tēdāt) ad frigoris hūorisq; mediocritatē decli
net: - Purificēt indies arōaticarū aquarū fusiōe, odorib⁹, suffimētis
rerū frigidarū redolentiū, Spūs et cor refocillātibus tū ventorū ab
oriente & septētrione p̄ cubiculū transmissiōe, de quib⁹ capite i quo
purificatiōe aeris docuim⁹ abunde retulimus: - Instruant (si fieri
pōt) aegro cubacula duo aut tria, vt quū aer vni⁹, pestifero halitu,
foetore excrementorū, ingrauescat: i alid⁹ (qd aeris sinceritate, odorū
suauissimorū redolenciā, amoenū et placitū sit) aeger deferat. Si mō
agri tralatiōē vires admittāt. Sin autē, ip̄e admodū debilis existat
quē etiā sola erectio multū fatigat, haudq; habitatiōis mutatiōe, p̄
turbādus est: sed placita in quiete, semp fouēdus, medicaminib⁹, tū
linteis recēs lotis, cooperimētis leuiusculis, nō spissis quē, extorreat
ea, aqua rosata aceto pm̄xta, tum tapeta, (quib⁹ parietes obtegunt)
cōspersa plurimū recreant: -

DE AEGRI VICTV,

Tameisi, tenuissimū victū, i morbis acutis, medici imperēt. tamē in
hac ardētissima, acutissimaq; flamma, acri inedia, aegrū excruciare,
nullaten⁹ tutū ē. quippe, quē morbi vehemēcia, assidue exedit vtri
busq; exoluit: eluritio penit⁹ cōficeret atq; aboleret: - Quā ob rem,
aeger, frequēter nutriēdus est: cibis optimi succi, qui, vim restaurēt
et aegrū cōseruent, quod Auicenna sciēns, Statuit viriliter agētes,
& comedētes, violentē absolui, et supstitēs obdurare: - Hāc Auicē:
ditiōnē, Gentilis (p̄spicacissim⁹ interpres) enarrās, scribit: hac in
febre, spirit⁹ infectos esse: et exhauriri vehemētissime: cui⁹ gracia,
ytutē cibi beneficio, semp restaurare necessum sit: - Aestimāda autē
ea in re, virtus aegri est: et cōsuetudo viuēdi, Vbi em̄ aeger sanus, fru
galiter vixit: et validis cōstantibusq; viribus, pestis seuitiam perfert:
parcius, eū alere cōuenit, At vbi per totū diem crapulē dedit⁹ fuit:
& vires iam fragiles: & fere deficiētes, appareant vberius, atq; li
beralius, victū suppeditare op⁹ est: - Talis autē euchim⁹ (hoc est nu
trimenti boni) sit, concoctu facilis, Hui⁹ generis est Pulmentū, ex
Ordei, aut Hauenæ farina, atq; etiā Triticum, ex amigdalino lacte
aqua Ordei extracto: coctū, Vberī⁹ tū hac pulmētaria nutriūt in
iure pullastrorū, pullastrarūue, (nōdū coeuntū) aut iusculo Hædi,

Qualis aer, p
ste captis, salu
bris,
Purificatio ae
ris aegrorū,

Aegro duo t
aue cubacula p
randa,
Aeger admo
dum debilis n
nime a loco i
locū trāfferēd

Crebra cibi o
latiōe, fouēdu
aeger,
Auicenna,
Gentilis,

In uictus adn
nistratiōe aeg
vires pensitac

DE ANTRACE,

decoctat: Verū, carniū prodia, nūc cū Endiuia, nūc Cucurbita, iā Portulaca, nōnūquā succo Limonis, Pomorū acetosorū, interdū vino berberis, Granatorū, aliquādo germine Vitis, Potissimū vero aceto, contēperare atq; cōcoquere, (uti vim infrigidātī contrahant) Lōge saluberrimū est: - Neque incōuenit, Semina frigida, (Cucumeris, Cucurbitæ, Peponū Melonū, Citrulli) trita, in telā Lineam subtilem, (iusto pōdere) colligare iuricq; ad concoctionē immergere: - Huiusmodi pdijs, omīa Febrientiū Esculēta, vtilissime preparant: - Proderit pullastros, eisdē rebus (donec concidāt) cōcoquere: deinde cōtundere: & succū omnē extractum ægro offerre: - Nolumus autē agrū, immoderato victu explēdū: ad ventris & stomachilatā ptensionē, quę vehemēter grauet sed vna oblatiōe, pauxillū cibi assumēdū censē: - In primis etiam dare operā oportet, qđ æger ventris onera deijciat: & omēs alias excrementosafas superfluitates excernat, Affert em̄ recuperādę sanitati sincera mundicies fructum longe vberrimum,

DE POTV,

Aqua ordeī, potui est idonea, cōueniētior autē, si auri purissimi lamina ignita, in ea extinxerim⁹, vel ducatos aliq̄t imergam⁹ cū quib⁹ decoq̄tur, talis nōnūq; large hausta vtilitatē magnam sanitati affert, maxie si æger choleric⁹, iuuenis, sit. aut tēpus feruidū: - Nec inutiliē succus Arancij, berberis, limōis, admiscetur: - dūmodo autē vires q̄ maxie decrescāt: vinū meracissimū, aq; rosata dilutū, recte ppinabim⁹, idipm em̄ recreat & vires ppagat: -

DE ANIMI, AFFECTIBVS,

Peste laborātī, sūma salutis spes, animi trāquillitas, hilaritasq; ad sanitatē opē suggerit magnificā: - Cōtra meror, luctus ingēs, abolitiōis timor, atq; alius qlibet affectus, mentē æq; acerbius exulcerās: ad penitiē nō parū multū pmouet: - Quā ob rē, ægrot⁹ omī ingenio, ab animi cōturbatiōibus est dehortādus: solādusq; vite pmissione, & ludrica qlibet arte, ad solatiū, laticia, cōfidentia, flectendus: - Porro hoc fieri haud velim posthabita, spretaq; delictorū (aduersus salutē nr̄m) penitētia: quā christiāe religion] assecla qlibet, ad aņie (ce licitatē adipiscēdā, necessario agit: - Sed q̄nto aię immortal' vita corpis caduca incolumitate, nobilior cōperitur: tanto diligentius asilētes instēt: qđ minus æger eā contēnat: sacramēta oia deuotissime suscipiat: vniuersa mūera, christiani hōis benignissime expleat: nō exiliori spe sanitatis acq̄rēdę, ex sacris sūctiōib⁹ q̄ p̄ciosissimi atidoti potiōe: -

ibi, febrienti
estilenter, cōs
enientissimi,

Optima Cibi
condimenta,

latio pascēdi
grum,

Aqua ordeī in
ua aurū purif
nū ignitū ex
nguit. febrie
pestilēter po
efficacissim⁹
Quib⁹ medici
is pot⁹ miscē

is,
ægro tranq̄l
vita, nihil sa
tarius,
arctuosa vita
ihil exitiosus
Religio nō cō
mnenda,

Quap
cerim
rias vo
tū, pu
arbitr
tat) m
deo &

Si æg
lo ablo
colligi
ger a
locutio
Prima
somnia
spūs, &
est &
qđ ex
æquo

Ab In
quod,
ti conf
bi odo
Si æge
Sin re
tum, &
to, os v
ipsū p
subdu
ri⁹ hos
tractō
na solu
& basil
Sapher

DE SOMNO ET VIGILIA,

Fo, xvi

Quapropter temulentū & infelices medici, gloriosi sacrarū ceremoniarū contēptores, ferendū nō sūt, a religione ad nepharias voluptates pellicentes: - Tametsi et ego, supstitiōz quę fleūt, pusillanimitatē, desperationē, agro puocat amoliendā arbitrer tñ religionis omne munus (quod ad animę salutē spectat) minime obmittendū, sed lubenti animo obeundū, & suadeo & contendo: -

Inuectio in irreligiosos medicos,

DE SOMNO ET VIGILIA,

Si agrum sopor vexet: periculum adest: potissimū venenosus abscessus oborto: quāquidē somnus pestiferū virū introrsū colligit: quo fit, vt per eū vitalia subeat mēbra. ea de causa, æger a profunda dormitōne excitandus est. Vigilię tenēdus, collocatione, cantu, Ioco, facetijs, & omni (qua potest) solertia: - Prima die, qua, sanguis elicitur: ad aurorā vsq; diu, noctuq; in somnis teneatur. Per aurorā vero, modica admittat quies, vt spūs, & vires, egro recrescāt. deinceps lucubratiōi tēperandū est: & moderatus cōcedendus somnus: ne infomniū inuadatur qđ exhauriat, cōsuiatq; agrū. malo tñ eum, vigilantiorē, qđ æquo somniculosiorē, pmanere,

Somnus veteris in agro malo est, Aeger post sanguinis missiōne ad auroram vsq; a somno auocandus,

DE MEDICANDI RATIONE,

Ab Initio pestilentis feruoris, hoc Auicennæ medicamentū, quod, ex capite peculiari de luto armeno, elicitur, ægrotanti confestim potandū offerat: - ℞ Aquę rosatę ꝑ ij vini albi odoriferi ꝑ j Boli armeni subtilissime triti ꝑ iij misce pro potu. Si æger hęc nō euomuerit potione, magnā euasiōis fidē facit. Sin retinere nequeat suspitionē ingerit: cor veneno penetratum, & grauitē lesū: - Itaq; excreto vomitiōe medicamentum, os vino colluat, denuoq; toties ppinet: quoad, Stomachus ipsū p̄tineat. Qđ si altius astricta ē aut clisteri, aut suppositorio, subducatur: - Subinde morbo accidēte, vlt̄ sanguinis vitio, aut alteri hostilis humoris, qui sanguini pmixtus est: & p̄ sanguinis subtractiōz educi pōt, accommodatissima est venę incisiō: - Medicina soluatur corpore toto languente: - Regia vero vena que & basilica & iecoria vocatur si ab infernis corporis partibus, Saphena, cū a supernis membris, extrahendum Iudicamus:

Medicamē in morbi initia, confestim, ægro ppinandum: - Signa a retentiōne atq; vomitiōe medicamentis. Quā sanguinis extractio utilis Medianę venę incisiō quando salubris, Basilicę sectiō quando salua, Saphenę apto quā commoda,

arbitra, iam
interdū
mū vero
trahant)
(Cucur
Lineam
immerge
e prepa
ocoque
re: -
s & stoz
de, paux
oportet.
s supers
undicies

simi lam
cū quib
ati affert.
c inutili
vires qđ
ppinabi

ad sanis
bolitiōis
as ad pe
enio, ab
sione, &
Porro
us salua
anīę ce
a corpis
aliffētes
scipiat
lori spe
otiōc:

RATIO MEDICANDI,

Iusta (dimissi opportune diffecat: - Dimissionis mēſura, nō rectius, quā, ro
 ſanguis) mēſu boris æſtimatiōe, cognoscit. Nā valide, conſtanteſq; vires, in
 ra ex corpis ro iuvene ſanguie referto, largā ſanguinis miſſionē requit. vtputa
 bore, atq; cōſti vncias q̄ttuor, aut ſex: - Mediocres, mltio partiorē poſtulāt.
 tutione, cōiſci vncias tm̄ duas, aut q̄tuor: - Exigua autē vis, ſanguis effluxit,
 enda tota euaneſcit: nihil igitur paruis viribus demēdū eſt: - Et vt
 Sincopis, ſiue cūq; corpus cōſtet, animi defectio, ex ſanguis emanatiōe, nō
 ani defectio ex ſecus q̄ mors caueat. Eteñ hac in p̄nitiōſiſſima egritudine, ne
 ſanguis ſubtrac mo (ſane mētis) nescit: robori ſemp addēdū, haud q̄q; ſubtra
 ctione pertimeſ hendū eſſe: - Quod ſi mulier vterū gerēs, puer tredecim an
 cenda, nis minor, aut decrepītus viribus exolut^o, peſte infeſtetur, cu
Quib^o cucur curbitarū (q̄s & ventofas dicim^o) poſiue, (vt capite de prē
 bitæ p ſanguis ſeruatiuis medicinis dilucide erudiim^o) ſubueniēdū ē: - hæc
 dimiſſione im de ſubtractiōe ſanguis p̄cepta cōgruūt: peſte abſq; abſceſſu aſ
 ponendæ ſigēte. Verū q̄lis miſſio ſanguis proſit, enato apoſtemate, vel
Quo auxiliij ge Carbūculis p̄minentib^o, ſequēs caput tractabit. At ſi, ſanguis
 nere ſuccurren integer manſit: nec morbū excitet: & p̄ter ſanguinē aliū nocen
 dū Si ſanguis tiſſimi humores, aut extra venas, aut in venis, cū ſanguie flu
 incorrupt^o ex entes, peſtilentē icenſionē acceperint: qui p venarū vulnera,
 iſtat, atq; aliū educi nequeāt: illico catarticis, (hoc eſt purgatorijs medicamē
 humores, per tis,) noxios ſuccos, (etiā priuſquā concoxeris) excutiendi
 uenæ ſectiōnē ſunt. non autē ſummis, ſed multo ſatius (adaucto pondere)
 nō educibiles, mitioribus, & benedictis purgamētis: hoc p̄ficiendum eſt: -
 febrē gignant, Bilis (græcæ cholera nuncupata) reubarbaro, Tamarindis,
 Medicinæ cho Mirabulanis citrinis, & Māna rectiſſime expurgatur. phleg
 lerā educentes, ma hoc eſt pituita Agarico: - Atra bilis, (que græco vocabulo
Quib^o, atra bi melancholica vocitatur) Folliculis ſene, polipodio, & epithio
 lis excutienda, ſaluberrime eſt: - Aduſta autem morbi materia, reubar
Que aduſtam baro, Fumo terre, aqua caſei, ſuſtollī poteſt: - His atq; p̄mul
 materiā educāt tis alijs, (huius generis) leuiſculis purgamētis, corpus tutiſ
 ſime perpurgatur, ne violētia purgamentorū, ægro debilitas
Cor fomentis accidat: - Cor autē epithematis, extrorſum tepide coaptatis,
 fouendum, atq; etiā cōfortatiuis, frequentē refocillandū corroborandūq;
Epithema ſub eſt. Si calor mitior percipiāt: hoc epithema cōmodum erit. Rē
 miſſo calore ap aquæ roſate lib. ſ aquarum Bugloſſe violarum mellis lib. An
 plicandum,

¶ iij vi
 ru: Be
 ſ Cro
 autē ar
 adhihe
 ¶ iij aq
 mi ſ
 An 3
 corde
 dis reg
 gratiſſi
 mus: -
 te, que
 roſarū
 garitar
 brorū
 de ceru
 ra cum
 tri & de
 cos de
 eo ægr
 petitus
 modo
 mi i aq
 pta cor

RATIO MEDICANDI,

Fo xviiij

ꝛ iij vini optimi ꝛ ij sandalorū omniū coralli vtriusqꝫ rosarū
 ru: Been albi & rubri Añ ꝛ ij Spodij Corticū Citri Añ ꝛ
 ꝛ Croci ꝛ i ossis de corde cerui ꝛ fiat epithima: - Calore
 autē ardentissimo infestante fomentū cor vberius refrigerans
 adhiheatur quale hoc est ꝛ aque rosate lib. ꝛ aque violarum
 ꝛ iij aquarꝫ Buglossē Neunufaris Añ ꝛ ij ꝛ acci ꝛ i vini opti
 mi ꝛ ꝛ Sandalorū omniū rosarū rub: Spodij Coralli vtriusqꝫ
 Añ ꝛ i Corticū Citri Cāphoræ Añ ꝛ i Croci ꝛ i Ossis de
 corde cerui ꝛ ꝛ fiat Epithema, collectū panno rarissimo cor
 dis regioni imponatur: - fouendus quoqꝫ æger est odoribus
 gratissimis quos in capite de aeris contemperacione. indicaui
 mus: - Confortat itidem valde subsequens mixtura quantita
 te, que, pondº castaneę æquet crebre deuorata: - ꝛ conserue
 rosarū Neunufaris Añ ꝛ iij manº Christi cū perlis ꝛ iij Mar
 garitarum splendorū ꝛ i sandalorum omniū, Corallorū tu
 brorum seminis acetose Corticū Citri Añ ꝛ i Ossis de cor
 de cerui ꝛ viij Spodij ꝛ ꝛ foliorū auri numero x fiat mixtu
 ra cum modico vini mali granati aut Syrupi de acetositate Ci
 tri & deauretur: - Preterea Auicenna nec nō Rases Trochis
 cos de Camphora crebre tribuendos statuūt. At puluis eorū
 eo ægrius summitur quod gustui haud gratus est & ægri ap
 petitus hebes, quapropter ad vsū gratiorem condiatur hoc
 modo ꝛ Trochiscorum de Camphora ꝛ ꝛ zaccari puriss
 mi i aqua rosata dissoluti lib. ꝛ fiat confectio hæc crebre sum
 pta cor summa confortandi potentia refrigerat,

Epithema fere
 ucti calore im
 ponendum,

Confortatiuū,
 maiorē imodū
 cor recreās &
 vires restaurās

Auicenna Ra
 ses Trochiscos
 de Camphora
 probant,
 Cōfectio Tro
 chiscorum de
 Camphora
 Vtilitas eiuscē

DE ANTRACE,

quā, ro
 vires, in
 . vtputa
 ostulāt.
 effluxu,
 Et vt
 tiōe, nō
 dine, ne
 subtra
 cim ans
 tur, cur
 e de præ
 ꝛ: - hæc
 cessu af
 nate, vel
 sanguis
 ij nocen
 uie flu
 vulnera,
 edicamē
 utiendi
 ndere)
 m est: -
 arindis,
 phleg
 ocabulo
 epithio
 eubar
 ꝛ pmul
 us tuif
 ebilitas
 aptatis.
 andūqꝫ
 erit. ꝛ
 ille Añ

DE ANTRACE,

Antidotū exo
riēre pestifero
abscessū illico
ppinandū.

Quā Cephalica
incidenda

Quādo Vena
rū ligur aptō
vtilis,
Medianæ disec
tio qñ salutaris,

Saphena qñdo
Soluenda,

¶ Sciatica qua
rōe vulnerāda

Periculum in
aberratione a
recta Vena,

¶ Quib⁹ Sitie
applicandæ &
quaratione,

Prorumpente pestifero abscessū, cuius, varias species Galen⁹
cōsignat. Auicennæ Antidotū, i exordio proximi capitis de
scriptū infectus cōfestim hauriat: - Post, cū abilitas intrandi
sanguinē adest, quam, antecedentib⁹ in capitib⁹ manifestis
sime declarauim⁹, vena absq̄ mora est vulnerāda: - Abscessū
post aures in cerebri emūctorio surgēte, cephalice cita solutio
i flexu barchi, lateris affecti medef, tamen si i extrema manu iter
pollicē indicēq̄ æquo cōmodo feriat. Si subtus gulam erit
pat, misso prius sanguine ex Cephalica linguæ venas paulo
post vtilissime secam⁹. Si vero sub ala cor molestū apostema
sustollat vena cōmunis siue media in Intima cubiti parte, afflic
ti lateris aperiatur, Sin circa pubem, iecur tumore protendat
introrsum ex Saphena in crure iuxta interiorē malleolū sang
uis eliciatur, aut ex ramo ei⁹ inter pollicē & indicē pedis. At si
extrorsum abscess⁹ vergat Sciatica vena iuxta exteriorē mal
leolum, vel inter minorē & attiguū pedis digitū, dissecāda est,
hoc subsidio, i principio morbi, succurrim⁹ salubriter, alioqui
lōgo tpe sanguinis detractō dilata, maioris nocumētum. q̄ ius
uamē adduceret. & si vires aliq̄ oīa indicia cōcedant copiosa
effluxio cōcedenda est: - Sed diligēter cauedū, ne a recta vena
quę apostema respiciat (sicuti iā certificauim⁹) aberrcm⁹, ali
aq̄ q̄ cōpetat scindatur. constat em̄ plerq̄ in eo ipso letalit̄
deliquisse: - Porro reluctantib⁹ viribus, ætare, & humoris in
dispositiōe, sanguinis deductiōi. Sittas (hoc est ventosas) des
gem⁹, i collū. Si cerebri laboret, intra scapulas, corde afflicto,
supra nates, vbi iecur infectum senserim⁹. Dimisso sanguine,
haustus hic calide potui detur. ℞ aquarū rosaceę acetosę vi
ni albi subtil⁹ Ante ℞ i Tiriace veteris adulto ℞ i puero ℞ i
Margaritarū splendorum ℞ i Diptami ℞ v Camphoræ
℞ iij fiat haust⁹: - Postq̄ eti⁹ æger hauserit bñ cooperet⁹ sudet.

DE CATAPLASMATIS.

Edoc
ta) n
sec⁹ a
abstin
bent.
obru
vir⁹ a
onere
agem
capitū
electū
effluat
Sentie
educit
docet
ipm ex
let (m
permu
Theriac
liniatu
partē p
aliquā
derant
vim ha
a natur
ternav
intrors
venenu
primit
pe The
medicin
gant: -
bidi can
nenum
Quapr
Theriac

DE CATAPLASMATIS

Fo, xvij

Edoctis medicinis que cordi (introrsum extrorsumque adhibita) medentur. Superest ut de cataplasmatibus precipiamus que extrinsecus abscessui imposita sanant: - In veneficis his apostematibus, abstinendum summa cura, ab emplastris que repellendi vim habent, alias principale membrum, veneno foris acto rursus obrueretur necareturque: - Quapropter conari oportet uti vir ab internis, in extimas, eliciat partes, quo membra principalia exonerentur omni noxia veneni, quod hoc attractiuo maxime agemus, perimemusque veneni malitiam. Accipe cepe duo, ea in capitibus ecauato ad auellane amplitudinem. Theriaca veteri electissima impleto, & obturato, excisis capitibus, ne Theriaca effluat, in cinere assato, assa contundito & impone abscessui: - Senties eximiam istius cataplasmatibus opem si antehac sanguis eductus sit: - Nam ubi Auicenna rabidi canis morsum sanare docet testatur, Cepe impositum, & extrahere immixtum venenum & ipsum extinguere: - Ad hoc Theriaca enixe omne venenum detulit (medicorum omnium decreto) Verum, haud me clam est permultos esse, qui hoc emplastrum exitiale iudicent, asserentes, Theriacam venenum abigere, si igitur abscessus extrinsecus ea obliniatur, venenum hoc, quod ab interna vi, in extima corporis parte propulsum est per Theriacam rursus introrsum agi & principem aliquam partem subire, perimereque. Porro isti rem male considerantes, falluntur non mediocriter, Esto enim quod Theriaca vim habeat, fugandi venenum extrorsum. Si ipsa intus sumpta a naturali calore adiuuetur. At ipsa extrinsecus inuncta & in ternae virtutis iuamine non subnixae venenum aduersus naturam, introrsum propulsare nequaquam potest: - Esto etiam, quod venenum subigat nihil oberit, etenim ipsum non prius superimitur quam nocentem eius vim frangat & penitus consumat. Quispe Theriaca, magis (ab illustrissimis medicis) connumeratur medicinis, que extinguunt venenum quam his que alliciunt aut fugant: - Hec Auicenna cognoscens, morsum mustellae & rabidi canis, Theriaca oblinire iubet: - Quod si supprimeret venenum, non dubium, quin Auicenna ab ea dehortatus fuisset: - Quapropter saluberrimum hoc emplastrum iudico: - Succus cum Theriaca ex cepe (ea ratione assato) elicitus, & ex vino albo

D

Abstinendum a
Cataplasmatibus
introrsum venenum
agentibus,

Cataplasma tur-
tissimum, venenum
eliciens atque pe-
rimens,

Auicenna,
Cepe virtus
Theriace vis,
contra venenum
Opinio,

Opinionis re-
futatio,

Theriaca ad-
uersus naturam
venenum intror-
sum non agit,

Auicenna,
Vfus succi eius-
dem medicinae

Galenus
pitis de
nitrendi
manifestis
Abscessu
a solutio
manu iter
am erit
as paulo
postema
re, afflic
otendat
olui sang
dis. At si
ore mal
cada est,
alioqui
n. quod ius
copiosa
sta vena
em, ali
lo letalit
oris in
sas) defi
afflicto,
anguine,
ofae vis
ero 3
nphora
sudet.

DE CATAPLASMATIS,

Reuerēdi & cō- sorptus, idem admi- culum prestat: - miso tamen antea sang-
 plissi, dñi Hie- uine: - Eius ingentē virtutem, crebra experientia cōpertā ha-
 ronī Præsulis ber: Reuerēd^o & aplissim^o in christo pater, & dñs, dñs Hie-
 Brandeburgē ronimus, episcop^o Brandeburgensis, vir cōsulissimus facun-
 sis experientia, dissimulq^{ue} qui, multos hoc presidio viuos (vti mihi corā res-
 magna, eodem tulit) seruauit: - Nec mediocrē laudem Anthonius Quarinus
 medicamine, medic^o peritissim^o, huic medicamini (capite de Bubone) ascri-
 Anthoni^o Qu bit, hoc vnū adijciens, parū aceti cōmiscendū esse. penetrādī
 arinus oculatī & cōtemperandi causa succi cape, & Theriacē, calorem: -
 simus practus Aliud attractiuū tutissimum R^o diaquilon ꝛ ij Armoniaci
 Emplastrū ali Galbani Añ ꝛ j incorporentur & fiat Emplastrū eo tepide
 ud venenū ex vt reliquis vtere: -
 trahens, Extāt Authores, qui post sanguis missiōnē, & antidotorū po-
 Varia admini tionē, yrudines siue sāguisugas apostēati adhibēdas existimēt,
 cula venenū s Aliquī scias (incisa cum scabello cuti) imprimere imperāt-
 ducentia, Multi viūū gallinaceū, deplumato ano, & Constricto rostro,
 Sanguisuga, in abscessum cōprimendū stradent, vnoq^{ue} mortuo, alium totū
 Siciæ siue ven- es apponendum, quoad vnus viuus hoc perferat, hæc certe
 tose, omnia eximie venenū emungunt, extractum autē venenum
 Gallus glabro manifestat mitigata afflictiō, ægrique cōualescentia: - At pro
 ano abscessui suppuratione, (Si res exigat) apostematis, Confice empla-
 adhibendus, trum ex farina frumenti, & oleo, hæc in aqua ad spissit udinē
 Signa extracti concoque, & abscessui impone: - Quod si, sanies appareat &
 veneni, siuapte natura non erumpat: aut abscessum ferro incide: aut iā
 Emplastrū sup edocto Cataplasmate (cui aliquid salis admiscebis) eum, do-
 puratiōnē apo nec rumpatur exede: hæc autē cōprimū in aliqua particula,
 stēmatī pestife pus se ostenderit exercenda sunt, & nullatenus magna suppu-
 ri inducens, ratio exedens ampliter, expectanda: - ex ea enim, ingens nos-
 Cataplasma fa cumentū est. Aperto vlcere, Saniem omnē expurgato dilige-
 niē euacuās & ter, Cataplasmate ex Sarcocolla & melle, æquo pōdere mix-
 vlcus purgans tis crebre imposito, deinceps, pestiferū vlcus sicut reliqua pu-
 Cicatrices ob- trentia vlcera cōsolidandū erit Quod si, cicatrices lateæ, & de-
 luerantia, formes, relinquerentur eas Oleo vitellorū ouitū, Balsamo, vel
 etiā, humiditate ex pedib^o ouium assis effluxa, crebre illinito
 hæc oīa vestigia vlceris delēt, & simīlē cuti colorē reddunt: -

DE
 Non
 pericu
 intoll
 nostis
 quē:
 quāq^{ue}
 non
 L
 Si an
 mēte
 rū fra
 citato
 bra
 to int
 in eo
 gario
 est: fa
 Epit
 dī im
 rato
 Viol
 rim
 fund
 rand
 sand
 Añ
 porē
 est: a
 cōfe
 ries
 Aqu
 vulg
 gent
 hoc

SI V

DE ACCIDENDIB. PESTILEN. FEB. Fo, xxi
Non me fugit, per pestilentē febrem, multa vehementissima,
periculosissimaq; mala accidere, frequēter em̄, animi defectio,
intollerabilis sitis, alimonīæ abominatio, asfrica aluus, veter-
nosus Somnus, vigiliæ, vermes ventris, acerbissime ægrū tor-
quēt: Itaq; Quales in his affectibus, ferēdæ sint suppetiæ, nes-
quaq; tacendū putauī, etenim hæc sæuissima accidentia, egros
non raro necant:-

DE SINCOPA SIVE ANIMI DEFECTV,

Si animo deficiat ægrotus illico manus, brachia, pedes, vehe-
mēter fricato nares, aures, distrahito. Strepitu & vario sono-
rū fragore, atq; crebra (ppriij nominis) appellatiōe, eum ex-
citato:- Hæc oīa, si animū non reducant extrema corpis mē-
bra (brachia, pedes) vinculis cōstringito pennā acerrimo ace-
to intinctam in nares indito vt sternutet, quæq; maxime dolet
in eo exerceto simulq; faciem, aqua rosata, in quā vel puluis
garioflorū vel Camphoræ mersus, vel parū musci dissolutū
est faciem aspergito nares, manus, arterias, eadem perfricato
Epithemata siue fomenta (quæ paulo ante descripsimus) cor-
di imponito Cubiculi aerem odoribus spiritū recreantib; alte-
rato pauimentū odoriferis floribus hærbis cōspersgens, Rosa
Viola, Neunufare, pōpinis, salicis folijs, Poma odora, præser-
tim Citri circumponito, Aquas odoras, Rosatam, Boraginis
fundito lectulū ijs aspergito:- Præterea huiusmodi pilā odo-
randā, anio deficiente adhibeto R̄ Rosarū rub: foliorū Citri
sandalorum ozimi gariofilati Macis Añ ʒj laudani masticis
Añ ʒ iʒ Ambre Camphore Añ ʒj Musci optimi ʒ i incor-
porētur in mortario cū pistello calido, & fiat pomū & si opus
est addatur admodū modicū cere, deinceps ægrum debile,
cōfectionibus, mixturis (quas in antecedētibus capitib; repe-
ries) cibisq; delectissimis (mica panis optimo vino immersa,
Aqua Caponis) corroborato:- Hæc contra animæ defectū,
vulgo, nec causas defectiōis animi, nec remedia cetera intellis-
genti sufficiunt, Nam vt examussim de Sincopa scriberem,
hoc breuissimum opellum non sufficeret:-

DE CIBI ABO MINATIONE,

Si Venter fastidio afficiatur & cibum æger respuat per

D ij

Efficaciora au-
xilia ad excitā-
dū a syncopa,

Pila odora cō-
tra animæ de-
fectū
Cibis optimi
succī refocillā-
dus animo defi-
ciens,

Emplastrum, mittendū est, vt acidis, & quibuslibet gratis edulij, parce fru
Stomacho ad- atur. ne uires decreſcant. Stomacho etiam Emplaſtrū hoc im
hibendum. ponatur horis duabus ante cōmeſtionē. ℞ Cōserue Citonio
rum ꝛ ij Masticis Spice Rosarū rub; An ꝛ j conterantur ex

Remediū cō- acta tritione & fiat emplaſtrū; - At ſingultu ſimul uexante, pa
tra ſingultum nis calidus, lintheo obuolutus • ventriculo adhibeat, hoc cer
te efficaciffimū in ſingultu remediū est; -

EXTORRENTIS SITIS REMEDIA,

Que vitāda in Vrgente vehementi Siti, peste captum Aer Cubiculī nō ca
clamofa ſiti, lidus nō ſiccus ſit sed ad frigidam qualitatē alteretur, ignis fu
musq; procul abſit. Aeger non per os, sed nares tantū aerem

Auicenna,
Potus,

Pillulæ ad elu-
endam ſitim,

Tamaridī pru-
na,
Zaccarū candi
Rofaceū, vio-
laceum,
Limones
Criſtallus,

Manna,
Caffiaſiftula,
Enema,

Virgente vehementi Siti, peste captum Aer Cubiculī nō ca
lidus nō ſiccus ſit sed ad frigidam qualitatē alteretur, ignis fu
musq; procul abſit. Aeger non per os, sed nares tantū aerem
attrahat. nō hianti ore dormiat non ſupinus, nō in lecto plu
mis calefacientibus molleſcēte cubet non ceruicē, caput, in ca
lidū puluinar, deponat non deniq; calidis, denſis, cooperimē
tis ſtranguletur; - Caput eius oleis frigidis (Si nihil obſtet) vt
Auicēna docet inungatur; - Aqua Ordeacea, aceto & citos
niorū muſtilagine, aut Syrupō violaceo, Neunufario, Iulep
Violaceo, permixta potui detur; - Frequenterq; febrēs vnā
ſequētū pillularum ore voluat & ſolutam transgluciat ℞
Muſtilaginis ſeminis Pſilij ꝛ j Dydragaganti frigidī, zaccari
Candi An ꝛ ꝑ Succī Liquiricie ꝑ Penidiarū Amigdalorū
Draganti gumī arabici An ꝑ i Aqua roſarum q. ſ. Campho
re grana viij Fiant pillulæ ad modū lupini; - Preterea Os ſæ
pe colluat aqua frigidiffima aceto cōfuſa; - Conducat quoq;
non mediocriter, Si fructus acetofos, (vti Tamarindos Pru
na) aliquādiū aqua merſos, ore teneat & voluet; - Eodem va
ſu zaccarū Candi, Violaceum, Roſaceum, Pillulæ Bichia,
ſitim extinguit. Limones etiam ieiune cōmeſti, & Criſtallus
ore tenta, magnifice ſitim eluunt; -

ASSTRACTAE ALVI REMEDIA,

Si Alui aſtrictio Aegrum cruciat proderit, vt interdum dua
bus vncijs Mānæ. Aliquando vncia vna, Caffia ſiftulæ, eam
& molliat & ſoluat; - Nonnūq; glande (quā vulgo Suppo
ſitorum dicunt) ſtercora eijciat; - Nonnūq; hoc & ſimili
Clifteri ventrem ſubducatur ℞ Malue Blitis matris violarum
An Mij Ordei ꝛ ij decoquantur decoctiōis expreſſe colateq;
℞ ꝛ xij aut plures aut pauciores ſecūdum molē corporis pa

tiens
ꝛ i
DE
Aeg
recl
tis, in
allig
Ener
etiam
piper
re nō

Ecor
niferu
drag
natur
atq; c
rini C
genti
Somi
ſtupe
tiōis d
nō ni
Tale
pleriq
ab eru

Anim
Endiu
pinetu
pueris
unꝛ of
ex aqu
mixtu
conſec
malis

tient) In quib⁹ dissolue Cassie fistule 3x puluer] zaccari rubri
ꝛj Olei violacei ꝛiij Salis panis triti 3j fiat Enema:-

DE SOPORE SIVE VETERNO SO SOMNO,
Aegros nōnullos iusto profundior Somnus molestat, ijs nō
rectius succurritur ꝛꝛ derivatiōe humoris cerebrum irrigan-
tis, in imas corporis partes:- Itaqꝫ Brachia, Crura, fricanda
alligandaqꝫ st] nexu multiplici Glandes acutæ supponendæ,
Enemata acria iniicienda, Sternutationes mouendæ. Affert
etiam nō exiguā frugem, in hoc periculo acetū acerrimū cui
piperis aliquid admixtū est, odoratum:- Hæc quū a Sopo
re nō excitant menti pilos, & pubem vellere oportet:-

DE IMMODICIS VIGILIIS,

Econtrario, aliquos vigilia ex cruciant, ij, puluerem hunc Sō
niferum odorēt. ꝛꝛ violarum florū Neunufaris Corticis Mā
dragore Añ 3j seminis Aneti Croci ꝛj Fiat puluis & pos-
natur in Sindone Aut hoc vngento subtus nares/in manibus
atqꝫ circū tempora illiniuntur ꝛꝛ Olei Mandragore Neunufa-
rini Camomillini Añ 3ij Olei violarū rosarum Añ ꝛꝛ vnz
genti populionis 3v Opij grana duo fiat linimētū hæc omnia
Somnifera Si inania sunt, Medicaminibus maioris efficacitæ &
stupefactiuis indigebunt:- At ex stupefactiuis magnū aboli-
tiōis discrimē imminet iccirco cautissime exhibenda sūt, &
nō nisi nulla alia fides auxiliandi super sit (Authore Mesue):-
Tale soporiferum genus, cōsulte taceo, quod nimis audacter
pleriqꝫ idipm experiuntur:- Et ne lethalis error contingat,
ab eruditis Medicis/id auxiliij genus desiderandū relinquo:-

DE VERMIBVS VENTRIS, QVI

Pestilenti tempore frequenter increfcunt

Animalia ventris, Si infestant drachma vna Reubarbari, in
Endiuia aut Ordei Aqua, mane, horis quinqꝫ ante cibum p-
pinetur:- Eadem quoqꝫ, pillulæ pestilētiales expellunt, Verū
pueris, qui hæc medicamina abhorrēt: & transglutire neque-
unt offeratur Cornu Cerui vstū, i puluerem exacte tritum,
ex aqua zaccari:- Inijciatur Clisteri, Lac tepidum zaccaro
mixtum sine sale:- Subdanē Glandes, ex penidiarū zaccaro
confectæ:- Extrinsecus vero, Felle Thauri, aut alterius ani-
malis Vel Oleo, Succoue, absynthij, vmbilicus illiniatur:-

Glandes, siue
suppositoria,
Acetum acre
odorandum,

Puluis somnifer⁹

Linimentum
Somniferum,

Mesue,

Reubarbarū,
Pillulæ pestilē-
tiales cōtra ver-
mes efficaces,
Cornu Cerui
vstum,
Fel Thauri,
Oleū succu
absynthij,

RECOGNITA EX OFFICINA,

Charta ij. Superficie. ij Versu estis. addicere lege adicere.
 Charta eadem, Superfi. te rogo, suggillatiōibus scri. sugilla.
 Char. iij Superfi. i Ver. immittere. Sæuius legen. Sæuius
 Char. eadem Superfi. ij Ver. tingat inprimis scrib. imprimis
 Char. eadem Superfi. e. Ver. vltimo, etmata lege enata.
 Char. v. in margine affugiūt lege aufugiunt.
 Char. vi. Superfi. i Ver. ruptos, deguere lege degere.
 Char. viij Superfi. ij. Ver. pite:- suffumigia lege suffimenta &
 Ver. lia mulcata. suffumigio lege suffimeto.
 Char. eadem Superfi. ij Ver. cis añ. Terebēine lege Terbē.
 Char. viij. Superfi. i Ver. penult. colericus lege Cholericus.
 Char. ea. Superfi. ij Ver. mo sūptu. noctura lege nocturna
 Char. xi. Superfi. i. Ver. gro nihil. accidi lege acidi.
 Char. xij. Superfi. ij Ver. semper. sanguinis lege sanguis.
 Char. xij Superfi. i Ver. cenna. obtinēdū lege obticendum
 Char. eadē Superfi. ij Ver. firmanentum lege firmamentum
 Char. eadē Superfi. ij Versu his. p̄miscendū lege permiscen.
 Char. xiiij Superfi. i Ver. nufaris. Cicri lege Citri & Ver. ve
 runtamen. in fortunatum lege infortunatum.
 Char. xv Superfi. i Ver. quem. haudc̄ legendū haudc̄c̄.
 Char. ead. Superfi. ij Ver. ludrica legendū ludicra & Ver.
 caduca. aistentes legendum aistentes.
 Char. xvi Superfi. i Ver. Si æger. euomuerit leg. nō euōuerit
 Char. xvi Superfi. i Ver. iij. a fine, Medina lege Mediana.
 Char. xvij Superfi. ij Ver. in flexu bar chij lege brachij.
 Nec necij sumus nos in Receptis, vocibus (sicuti mastice vel
 mastix masticis, quæ flagellū græce notat. pro gūi distillante
 ex arbore, quod mastiche, es, flectitur. & diptamū pro dicta
 mū, multisc̄q; alijs) abusos esse. Ne (Si pprietatē sermōis p̄ris
 ci seq̄remur) Pharmacopolæ, & medicinarū Coci, aut Res
 ceptas reijcerent. aut longe alia (c̄ voces explicarent) aroma
 ta, attribuerent. quod nobis nō minus dolendū, c̄ vtentibus
 exitiosum foret:- Reliqua leuiuscula peccata, eo minus cura
 mus: quod vel mediocri ingenio p̄ditus, ea & recte legere
 & corrigere valeat. quod & desideramus et ferimus (modo
 canina inuidia absit) c̄ libentissimie:-

Fini
 Egr
 b

Finiunt longe saluberrima aduersus pestilentiam præcepta,
Egregij celeberrimiq; viri, Henrici Stromers de Auro
bach, artiũ bonarum & medicinę doctoris, sereniss
simorũ principũ, & dominorũ, domini Alberti
primatis & archipręsulis Maguntinensis &c
Et domini Ioachim Marchionũ fratrum
romani imperij electorũ &c medici:-
Impressore Valentino Schuman,
Anno a Christiana salute,
M, D, XVI,
Pridie idus
Aprilis,

ere.
igilla,
æuſus
primis
.

nta &

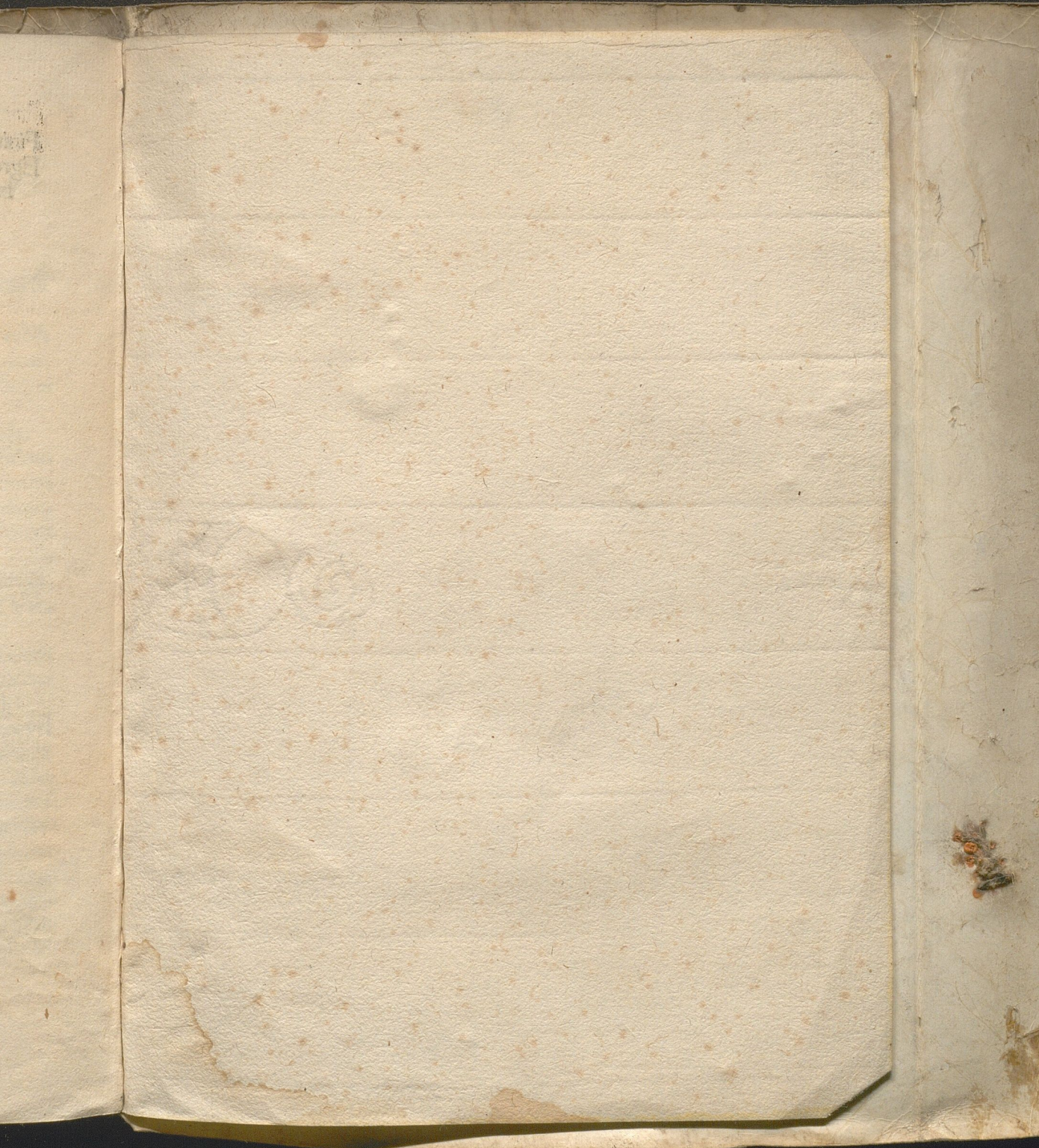
Terbē.
ericus.
sturna

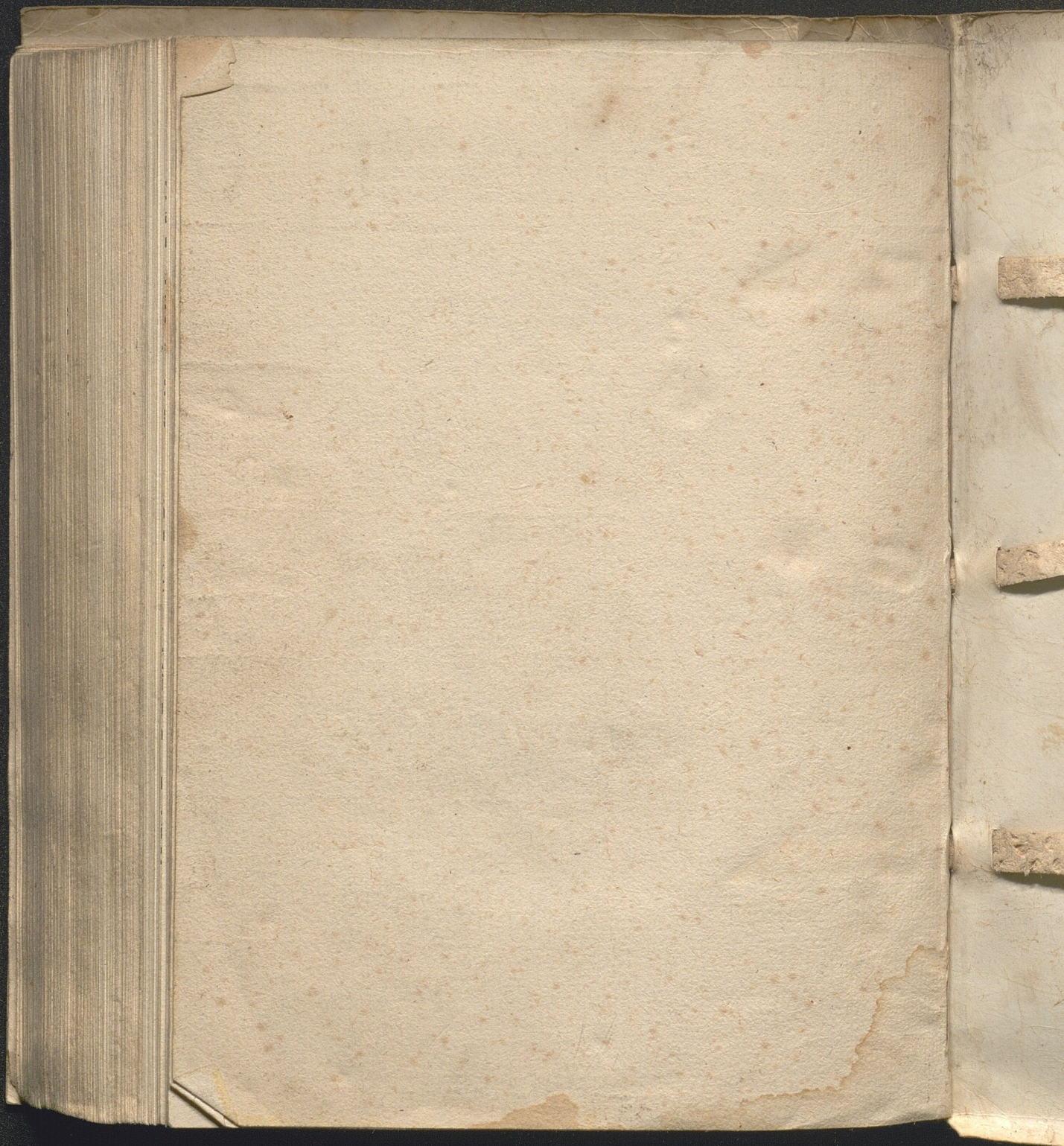
uris.
endum
entum
niscen-
Ver.ve

idq̄.
Ver.

ouerit
liana.
ij.
ice vel
ullante
o dicta
is pris
ut Res
aroma
ntibus
is cura
legere
modo

171
In nomine domini Amen
Actum in curia nostra
die 24 mensis Junii
Anno 1716
Johannes Schumann
Magister

68

HENRICI STROMERS AVRBA/
 chij, medicinę Doctoris, saluberrimę
 aduersus pestilētiā obseruatio-
 nes, recens editæ :-

Aequ
 Aequ

